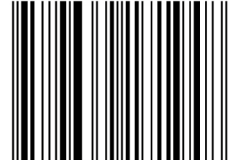

Багато поколінь дітей
виховано на народній казці —
простій для сприйняття
і водночас наповненій глибокою
життєвою мудрістю.
Шо ж запрошуємо дорослих і дітей
здійснити захопливу мандрівку
в чарівний світ народної казки!

- Курочка ряба • Колобок
- Ріпка • Рукавичка • Солом'яний бичок
- Двоє жадібних ведмежат • Колосок
- Лисичка і журавель • Пан Коцький
- Котик і півник • Коза-дереза
- Лисиця та вовк • Казка про Оха
- Котигорошко • Кривенька качечка

ISBN 978-966-917-194-8

9 789669 171948 >

НАЙКРАЩІ НАРОДНІ КАЗКИ

НАЙКРАЩІ НАРОДНІ КАЗКИ

НАЙКРАЩІ НАРОДНІ
КАЗКИ

КУРОЧКА РЯБА

Жили собі дід та баба.
Була в них курочка ряба.
Знесла курочка яєчко,
та не просте — золоте.

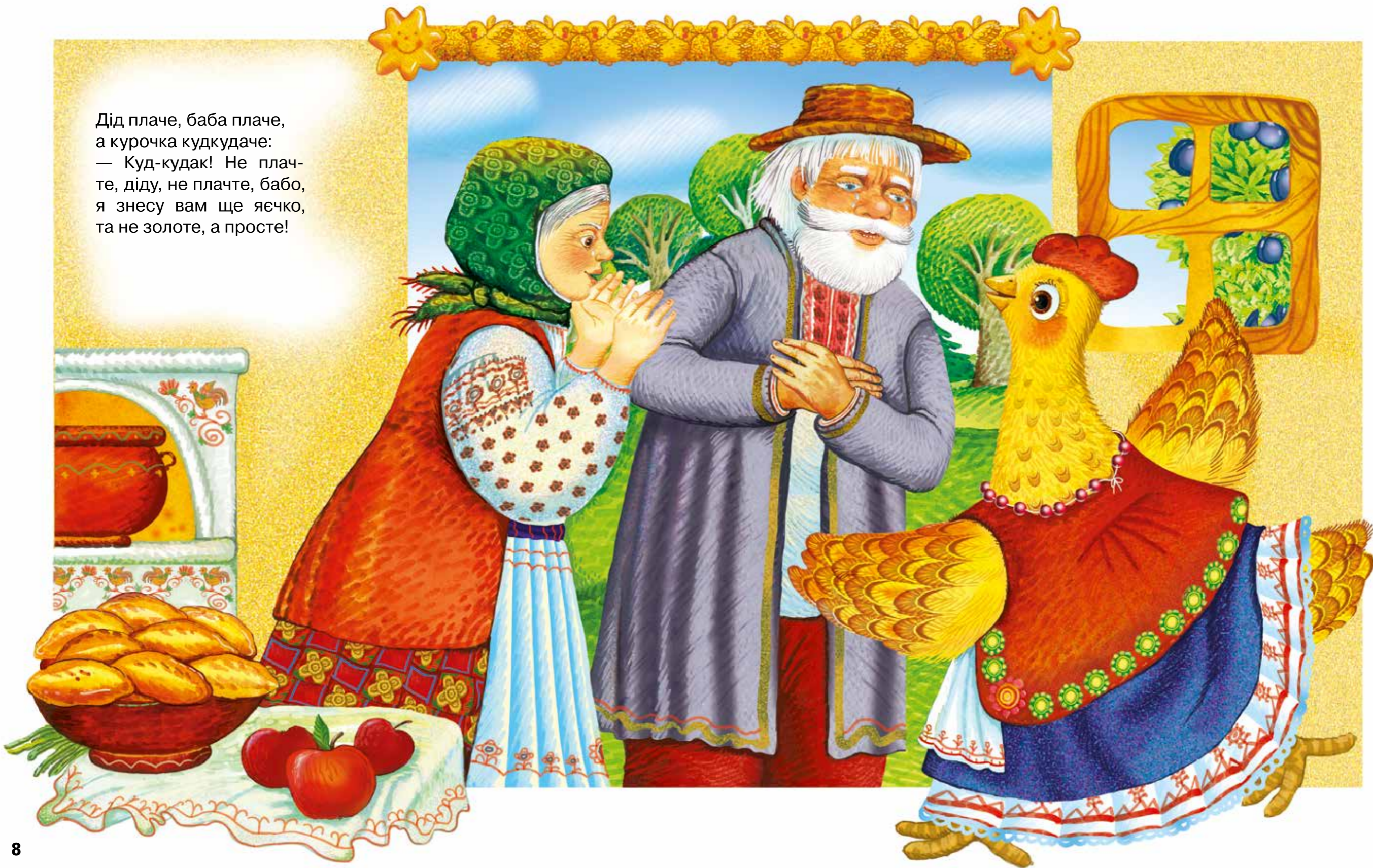

Дід бив-бив — не розбив,
баба била-била —
не розбила.

А мишка бігла,
хвостиком зачепила,
ячко покотилося, упало
та й розбилося.

Дід плаче, баба плаче,
а курочка кудкудаче:
— Куд-кудак! Не плач-
те, діду, не плачте, бабо,
я знесу вам ще яєчко,
та не золоте, а просте!

КОЛОБОК

Були собі дід та баба. Та дожилися до того, що й хліба нема. Дід і просить:

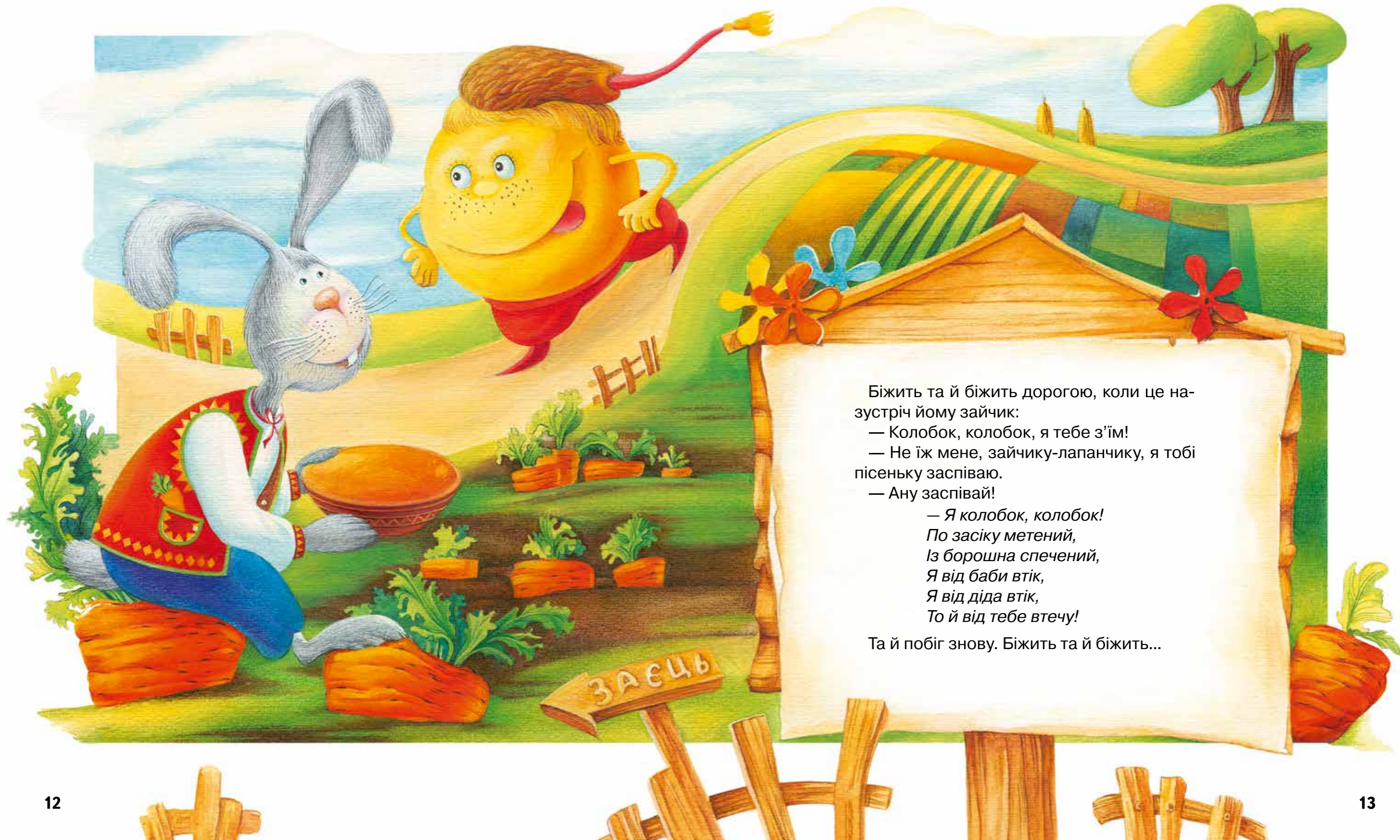
— Бабусю! Спекла б ти коlobка!

— Та з чого ж я спечу, коли й борошна нема?

— От, бабусю, піди в хижку та назмітай у засіку борошенця, то й буде коlobок.

Послухалася баба, пішла в хижку, назмітала в засіку борошенця, витопила в печі, замісила гарненько борошно, спекла коlobка та й поклала на вікні, щоб простигав.

А він лежав, лежав на вікні, а тоді з вікна на призьбу, а з призьби на землю у двір, а з двору за ворота та й побіг-покотився дорогою.

Біжить та й біжить дорогою, коли це на-
зустріч йому зайчик:

— Колобок, колобок, я тебе з'їм!

— Не їж мене, зайчику-лапанчику, я тобі
пісеньку заспіваю.

— Ану заспівай!

— Я колобок, колобок!

По засіку метений,

Із борошна спечений,

Я від баби втік,

Я від діда втік,

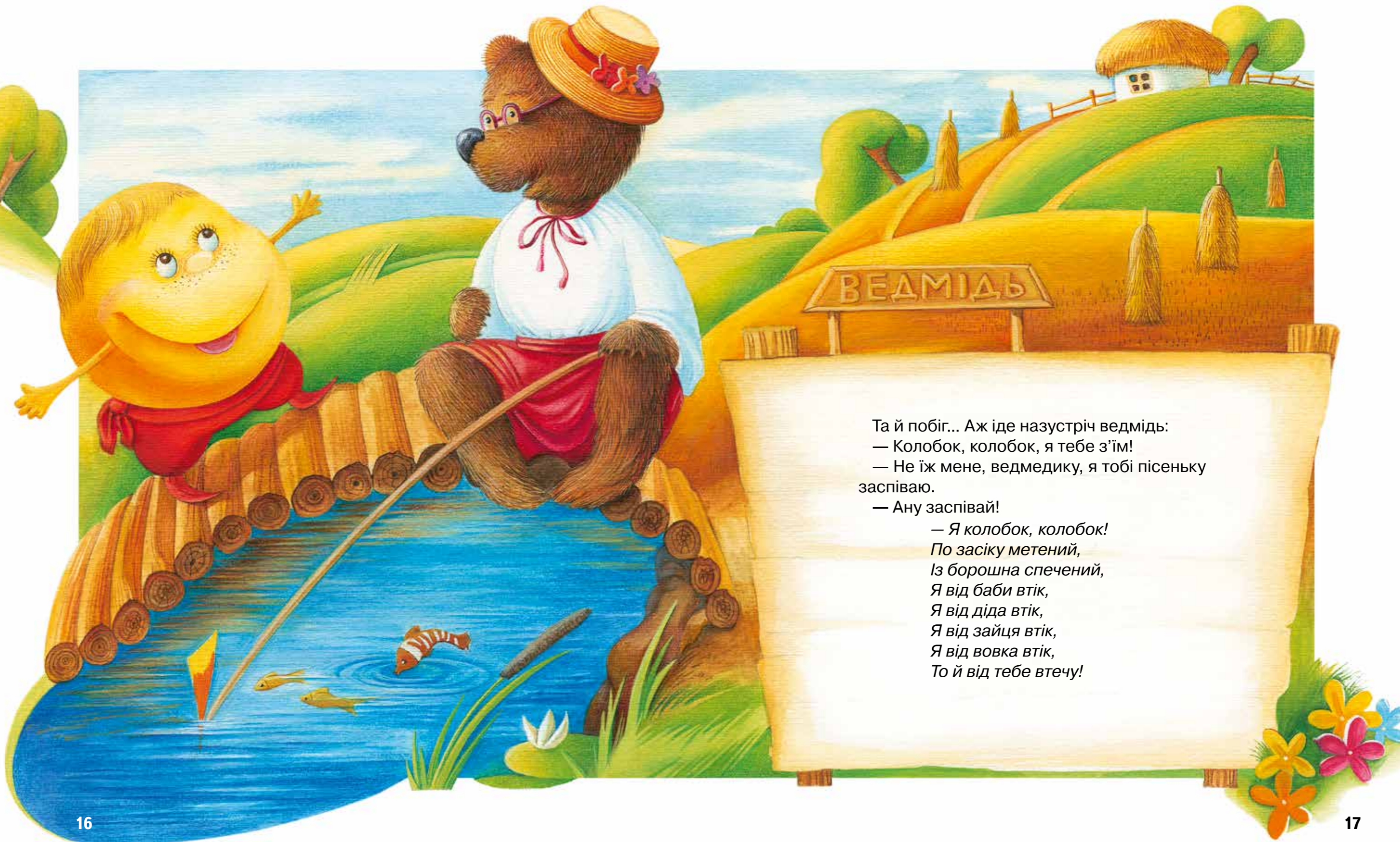
То й від тебе втечу!

Та й побіг знову. Біжить та й біжить...

Перестриває його вовк:
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, вовчику-братуку, я тобі
пісеньку заспіваю.
— Ану заспівай!

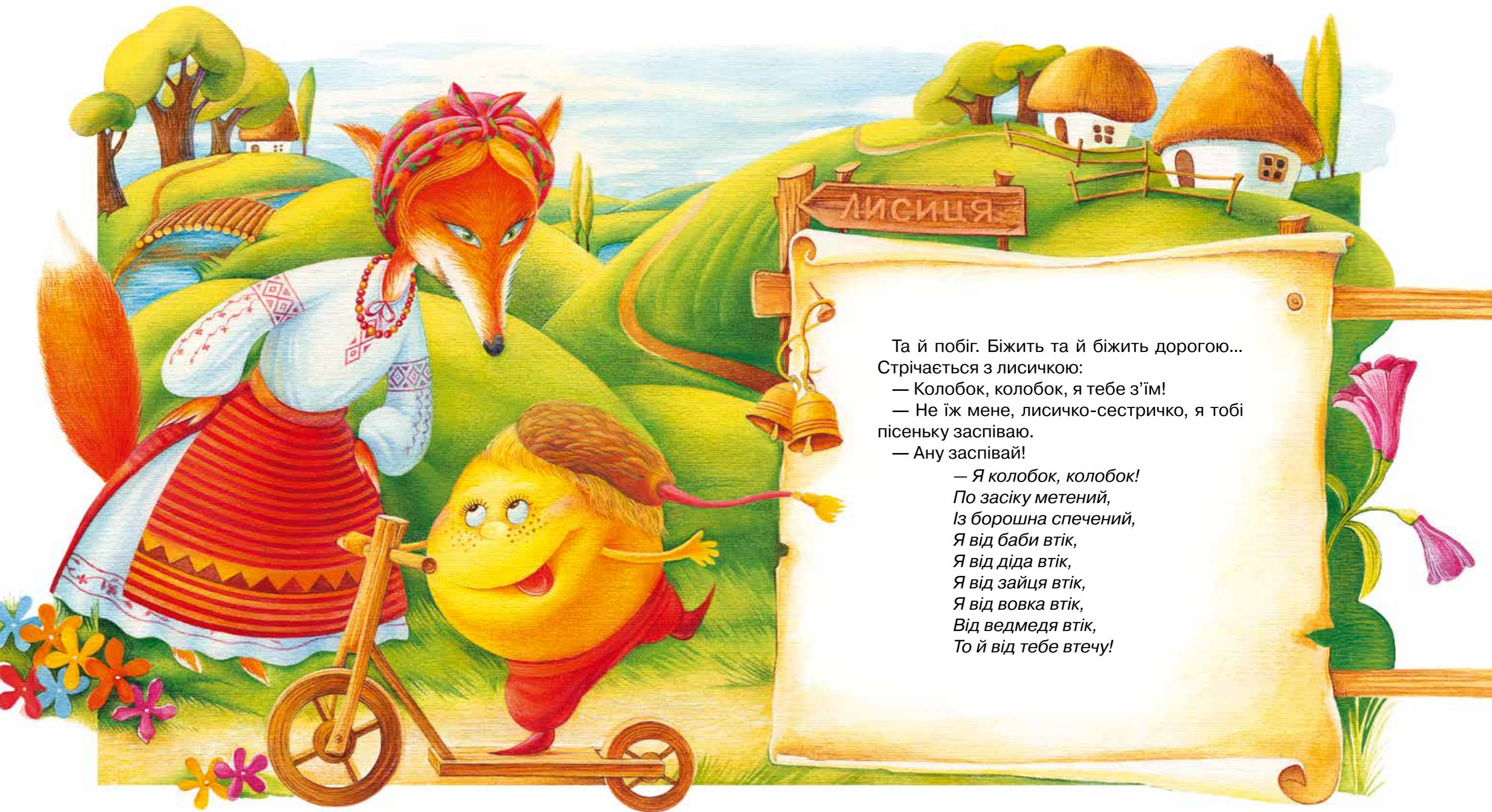
*— Я колобок, колобок!
По засіку метений,
Із борошна спечений,
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
То й від тебе втечу!*

Та й побіг... Аж іде назустріч ведмідь:
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, ведмедика, я тобі пісеньку
заспіваю.

— Ану заспівай!

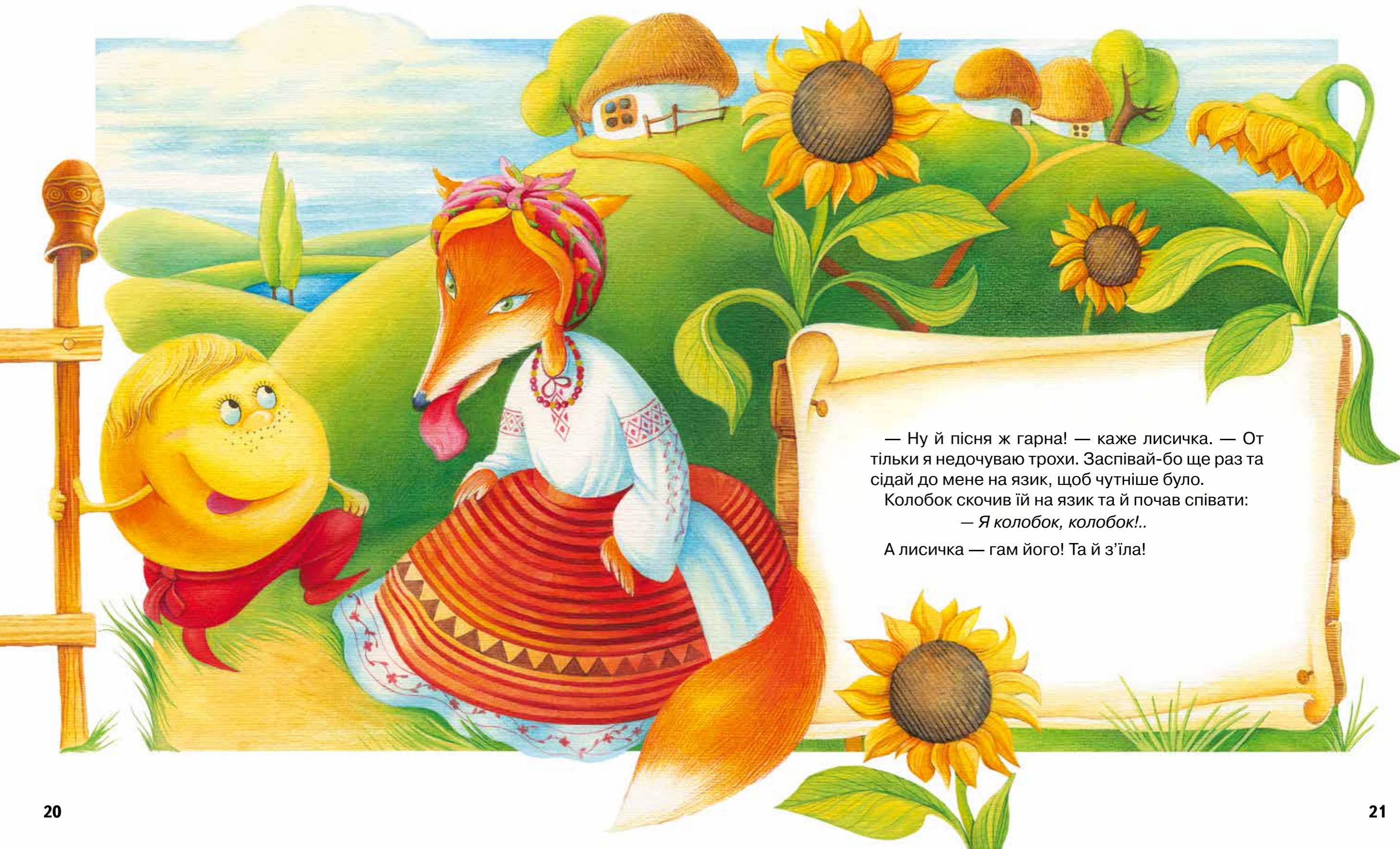
*— Я колобок, колобок!
По засіку метений,
Із борошна спечений,
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
То й від тебе втечу!*

Та й побіг. Біжить та й біжить дорогою...
Стрічається з лисичкою:

— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, лисичко-сестричко, я тобі
пісеньку заспіваю.
— Ану заспівай!

*— Я колобок, колобок!
По засіку метений,
Із борошна спечений,
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
Від ведмедя втік,
То й від тебе втечу!*

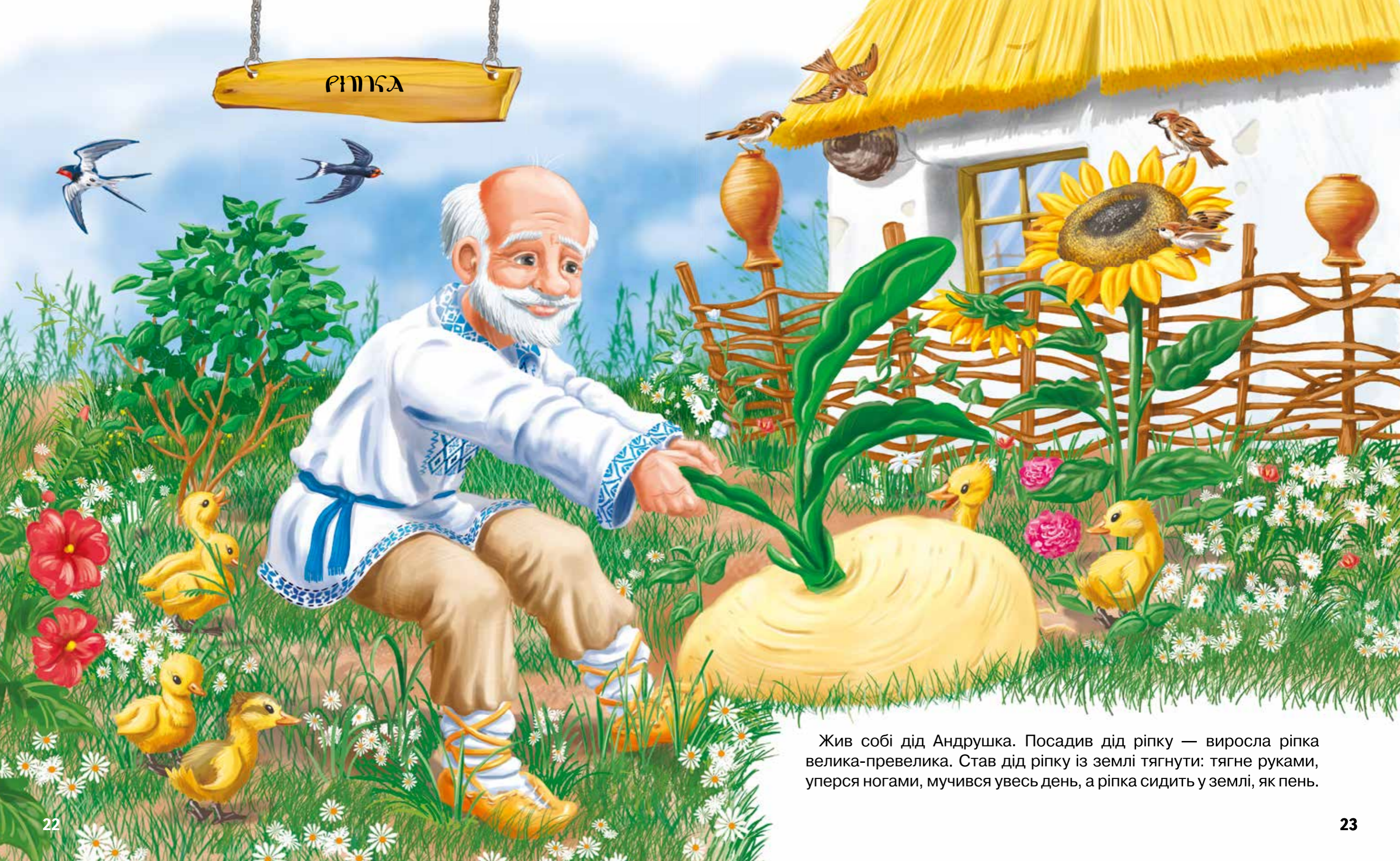

— Ну й пісня ж гарна! — каже лисичка. — От тільки я недочуваю трохи. Заспівай-бо ще раз та сідай до мене на язик, щоб чутніше було.

Колобок скочив їй на язик та й почав співати:

— *Я колобок, колобок!..*

А лисичка — гам його! Та й з'їла!

РІПКА

Жив собі дід Андрушка. Посадив дід ріпку — виросла ріпка велика-превелика. Став дід ріпку із землі тягнути: тягне руками, уперся ногами, мучився увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку виврати поможи!»

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працю-

ють руками, упираються ногами — промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба внучку Мінку: «Ходи, Мінко, не лежи, нам ріпку виврати поможи!»

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу за торочку — тягнуть руками, упираються ногами — промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе Мінка собачку Хвінку: «Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу за торочку, собачка внучку за спідничку — тягнуть руками, упираються ногами, промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу за торочку, собачка внучку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть руками, упираються ногами, промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сіроманочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу за торочку, собачка внучку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку — як потягли, як потягли, так і покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на внучку Мінку, онучка на собачку Хвінку, собачка на кицю Варварку, а мишка — шусть у шпарку.

РУКАВИЧКА

Був собі дід, і подався він разом зі своїм собакою до лісу. Ішов-ішов та й загубив ненароком рукавичку.

Аж тут мишка біжить, угледіла ту рукавичку, залізла в неї та й сидить.

«Ото гарна в мене хатка, — гадає собі, — тепла та затишна, ніякі морози й завірюхи не дошкулятимуть у ній. Буду тут жити!»

А це скаче жабка лісом. Так вона змерзла, що аж тремтить.
Дивиться — рукавичка на снігу лежить.
Вона й питає:
— Хто, хто в цій рукавичці?
— Мишка-скряботушка. А ти хто?
— Жабка-скрекотушка. Пусти й мене!
— Іди.

Стали жити вони вдвох.
От біжить зайчик та й каже:
— Хто, хто в цій рукавичці?
— Мишка-скряботушка й жабка-скрекотушка. А ти хто?
— Зайчик-лапанчик. Пусти і мене.
— Іди!
І відтоді стали собі жити втрьох!

Жили вони весело, ніколи між собою не сварилися.
Коли це біжить лисичка й питає:
— Хто, хто в цій рукавичці?
— Мишка-скряботушка.
— Жабка-скрекотушка.

— Зайчик-лапанчик. А ти хто?
— Лисичка-сестричка. Пустіть і мене.
— Іди.
Живуть вони вчотирьох та й горя не знають, одне одному допомагають, гарно собі порядкують.

А оце вовк біжить, так змерз, аж дрижаки ковтає.
Угледів рукавичку та й питає:
— Хто, хто в цій рукавичці?
— Мишка-скряботушка.
— Жабка-скрекотушка.

— Зайчик-лапанчик.
— Лисичка-сестричка. А ти хто?
— Вовчик-братик. Пустіть і мене!
— Іди!
Заліз вовк у рукавичку, та й стали вони собі жити вп'ятьох.

Біжить кабан:

- Хрю-хрю-хрю! Хто, хто в цій рукавичці?
- Мишка-скряботушка.
- Жабка-скрекотушка.
- Зайчик-лапанчик.
- Лисичка-сестричка.

— Вовчик-братик. А ти хто?

- Хрю-хрю-хрю! Кабан-іклан. Пустіть і мене в рукавичку.
- Як же ти сюди залізеш?
- Та вже якимось примощуся.

Туди-сюди, кабан і заліз. Стало їх у рукавичці шестеро. Така тіснява, що й не поворухнутися.

Коли йде ведмідь, реве й питає:

- Хто, хто в цій рукавичці?
- Мишка-скряботушка.
- Жабка-скрекотушка.
- Зайчик-лапанчик.
- Лисичка-сестричка.
- Вовчик-братик.

- Кабан-іклан. А ти хто?
- Ведмідь-набрід. Пустіть і мене в рукавичку.
- Ти тут не вмістишся, місця ж бо зовсім немає!
- Пустіть мене, бо буде вам усім непереливки.
- Нічого не вдієш, хай буде й так. От і ведмідь уліз.
- Рукавичка аж тріщить, ось-ось лусне.

Коли це дід помітив, що рукавички в нього немає. Кинувся шукати, а собака йому допомагає. Бігав, бігав собака лісом, знайшов рукавичку та й заходився гавкати:

— Гав-гав-гав!

Звірі те як почули, страшно полякалися та й кинулися навтьоки одне поперед одного.

Прийшов дід туди, де собака гавкав, побачив рукавичку, підняв її, обтрусив та й пішов до себе додому, радіючи, що знайшов згубу.

Солом'яний бичок

Жили собі дід та баба. Дід служив на майдані майданником, а баба сиділа дома, мички пряла. І такі вони бідні — нічого не мають; що зароблять, то проїдять, та й нема. От баба й напалася на діда:

— Зроби та зроби мені, діду, солом'яного бичка й осмоли його смолою.

— Що ти говориш? Навіщо тобі той бичок здався?

— Зроби, я вже знаю навіщо.

Дід — нічого робити — взяв зробив солом'яного бичка й осмолив його смолою.

Переночували. От на ранок баба набрала мичок і погнала солом'яного бичка пасти; сама сіла під могилою, пряде кужіль і приказує:

— Пасись, пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду!
Пасись, пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду!

Доти пряла, доки й задрімала. Коли це з темного лісу, з великого бору біжить ведмідь з обдертим боком. Наскочив на бичка.

— Хто ти такий? — питає. — Скажи мені!

А бичок йому:

— Я бичок-третячок, із соломи зроблений, смолою засмолений.

Ведмідь каже:

— Коли ти солом'яний, смолою засмолений, то дай мені смоли обідраний бік залатати!

Бичок нічого, мовчить. Ведмідь тоді його хап за бік, давай смолу віддирати. Віддирав, віддирав та й зав'яз зубами, ніяк і не вирве.

Сіпав, сіпав — затяг того бичка хтозна-куди!

От баба прокидається — аж бичка нема. «Ох, мені лихо велике! Де це мій бичок дівся? Мабуть, він уже додому пішов». Та мерщій днище та гребінь на плечі та додому. Коли дивиться — ведмідь у бору бичка тягає. Вона до діда:

— Діду, діду! Бичок наш ведмедя привів. Іди його вбий!

Дід вискочив, віддер ведмедя, узяв і кинув його в погріб.
От на другий день, ще ні світ ні зоря, баба вже набрала кужеля й погнала на толоку бичка пасти. Сама сіла під могилою, пряде кужіль і приказує:
— Пасись, пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду! Пасись, пасись, бичку, на травиці, поки я мички попряду!

Доти пряла, доки й задрімала. Коли це з темного лісу, з великого бору вибігає сірий вовк та до бичка:

— Хто ти такий? — питає. — Скажи мені!

А бичок йому:

— Я бичок-третячок, із соломи зроблений, смолою засмолений.

— Коли ти солom'яний, смолою засмолений, то дай мені смоли обідраний бік залатати, а то капосні собаки обідрали!

— Бери!

Вовк зразу до боку, хотів смоли віддерти. Драв-драв та зубами й зав'яз, що ніяк уже не віддере; що хоче назад, та ніяк. Вовтузиться з тим бичком!

Прокидається баба — аж бичка уже й не видно. Вона й подумала: «Мабуть, мій бичок додому побрів». Та й пішла. Коли дивиться — вовк бичка тягає. Вона побігла, дідові сказала. Дід і вовчика в погріб укинув.

Погнала баба й на третій день бичка пасти. Сіла під могилою та й заснула. Аж біжить лисичка:

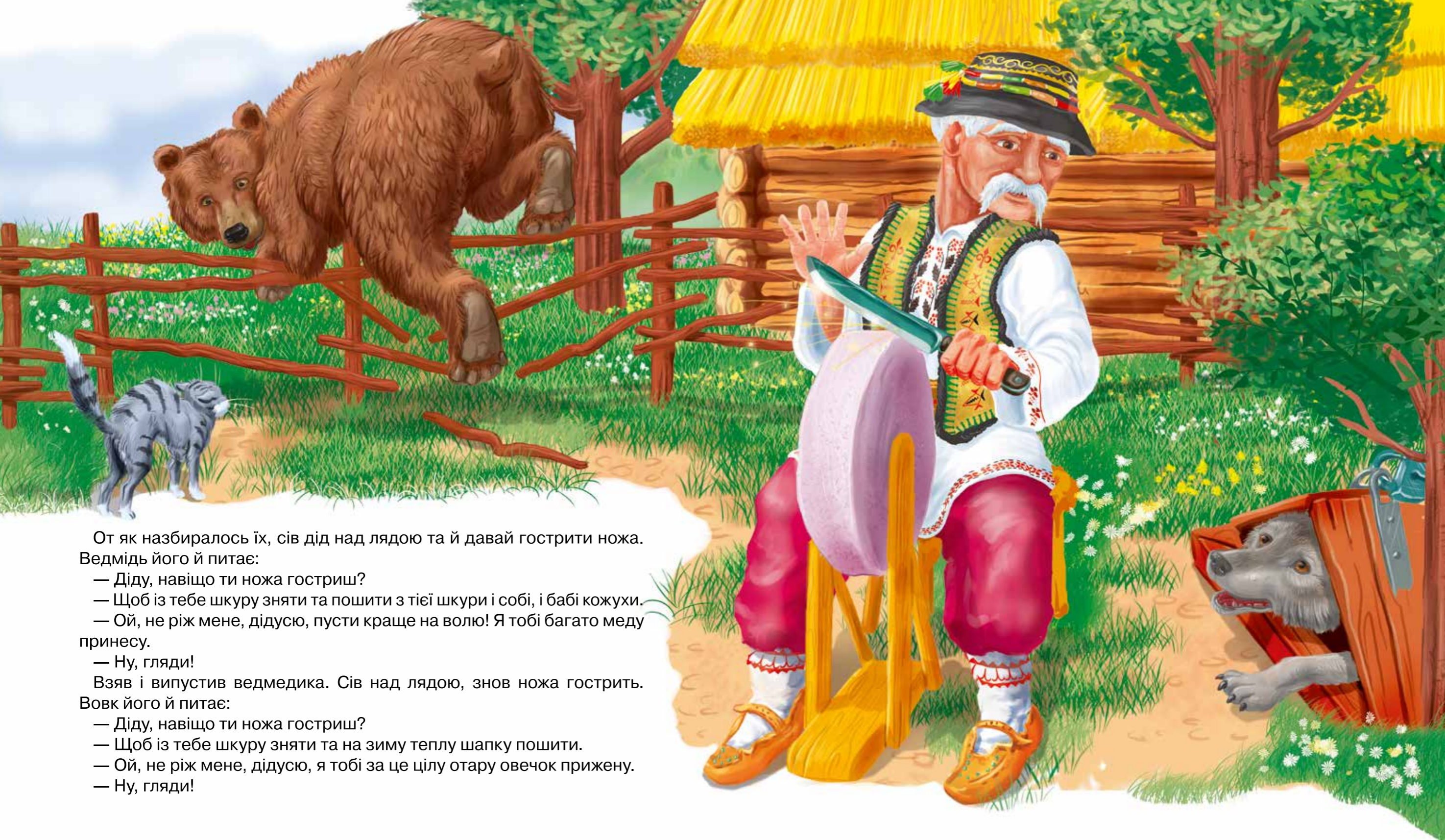
— Хто ти такий? — питає. — Скажи мені!

— Я бичок-третячок, із соломи зроблений, смолою засмолений.

— Коли ти солom'яний, смолою засмолений, то дай мені смоли обідраний бік залатати; капосні хорти трохи шкури не зняли!

— Бери!

Зав'язла й лисиця зубами в смолі, ніяк не вирветься. Баба дідові сказала — дід укинув у погріб і лисичку. А далі й зайчика-побігайчика отак упіймали.

От як назбиралось їх, сів дід над лядою та й давай гострити ножа. Ведмідь його й питає:

— Діду, навіщо ти ножа гостриш?

— Щоб із тебе шкуру зняти та пошити з тієї шкури і собі, і бабі кожухи.

— Ой, не ріж мене, дідусю, пусти краще на волю! Я тобі багато меду принесу.

— Ну, гляди!

Взяв і випустив ведмедика. Сів над лядою, знов ножа гострить.

Вовк його й питає:

— Діду, навіщо ти ножа гостриш?

— Щоб із тебе шкуру зняти та на зиму теплу шапку пошити.

— Ой, не ріж мене, дідусю, я тобі за це цілу отару овечок прижену.

— Ну, гляди!

І вовка випустив. Сидить та ще ножа гострить. Лисичка виткнула мордочку, питає:

— Скажи мені, будь ласка, дідусю, навіщо ти ножа гостриш?

— У лисички, — каже дід, — гарна шкурка на опушку й на комірець, хочу зняти.

— Ой, не знімай з мене, дідусю, шкури, я тобі курей і гусей принесу!

— Ну, гляди!

І лисичку пустив. Зостався один зайчик; дід і на того ножа гострить. Зайчик його питає: «Нащо?» А він і каже:

— У зайчика шкурка м'якенька, тепленька — будуть мені на зиму рукавички й капелюх.

— Ой, не ріж мене, дідусю, я тобі стьожок, сережок, намиста доброго нанесу, тільки пусти на волю!

Пустив і його.

От переночували ту ніч, коли на ранок, ще ні світ ні зоря, аж — дер-дер! — щось до діда в двері. Баба прокинулась:

— Діду, діду! Щось до нас у двері шкряботить, піди подивись!

Дід вийшов, коли то ведмідь цілий вулик меду приніс. Дід узяв мед, та тільки ліг, аж у двері знов — дер-дер! — повен двір овець вовк понаганяв. А незабаром лисичка принесла курей, гусей — усякої птиці;

зайчик понаносив стьожок, сережок, намиста доброго... І дід радий, і баба рада. Взяли попродали овець та накупили волів, та став дід тими волами ходити чумакувати, та так забагатіли!

А бичок, як не стало вже треба, доти стояв на сонці, доки й не розтанув.

ДВОЄ ЖАДІВНИХ ВЕДМЕЖАТ

У самісінькій гущавині неходженого, небаченого лісу жила сім'я ведмедів. Синочки — ох і бешкетники були! — мами не слухали.

Якось забрели ведмежата дуже далеко від рідної домівки, зголодніли.

— Ой братику! Як же мені їсти хочеться! — каже один.

— І мені хочеться, аж у животі бурчить! — жаліється другий.

Ідуть вони, аж гульк — лежить на пеньку велика кругла головка сиру. Спочатку зраділи ведмежата, аж затанцювали, а потім замислилися: як же це той сир поділити — раптом котромусь більше перепаде? Стали вони сперечатися, ніяк не можуть згоди дійти.

Аж тут, звідки й узялася, лисичка!
— Добрий день, панове! — шанобливо вітається,
а сама на сир зиркає.
— Що тут у вас за сварка?
— Біда в нас, пані лисичко! — кажуть їй ведмежата.
— Пообідати ніяк не можемо!
— Хіба ж то біда? — усміхнулася руда хитрунка. —
Якщо хочете, я вам допоможу — розділю сир порівну, щоб
нікому прикро не було.
— Гарзд! — зраділи ведмежата. — Ми згодні, діліть!
Лисичка взяла сир та й розламала його на дві частини.

Поглянули ведмежата, а одна частина набагато більша за іншу.

— Ні. Так не годиться! — закричали брати.

А лисичка заспокоїла їх:

— Тихіше, тихіше! Зараз я все владнаю! — та й відкусила від більшого шматка. — Ось тепер порівну!

— Ні-ні! — знову закричали ведмежата. — Тепер цей шматок більший!

— Справді, більший! — ніби здивувалася руда.

— Зараз ми його підрівняємо! — і чималенько відкусила від іншого.

Проте знову помилилася, тож довелося ще рівняти.

Довгенько лисиця ділила сир. Ведмежата ж сидять голодні, облизуються й тільки чорними носиками туди-сюди, туди-сюди водять: від більшого до меншого, від меншого до більшого шматка.

Ось так і дивилися, аж поки від сиру два малесенькі шматочки залишилися, а лисичка наїлася.

— Ну от! — сказала хитрунка, повертаючи сир ведмежатам. — Хоч і небагато, зате порівну! Смачного!

І, крутнувши хвостом, вона майнула геть.

КОЛОСОК

Жили собі двоє мишенят Круть та Верть і півник Голосисте Горлечко. Мишенята тільки й знають, що танцюють і співають. Півник удосвіта встане, усіх піснею збудить та й до роботи береться.

От якось підмітав він у дворі та й знайшов пшеничний колосок.

— Круть, Верть, — став гукати півник, — а гляньте-но, що я знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме? — питає півник мишенят.

— Не я! — одказує одне мишеня.

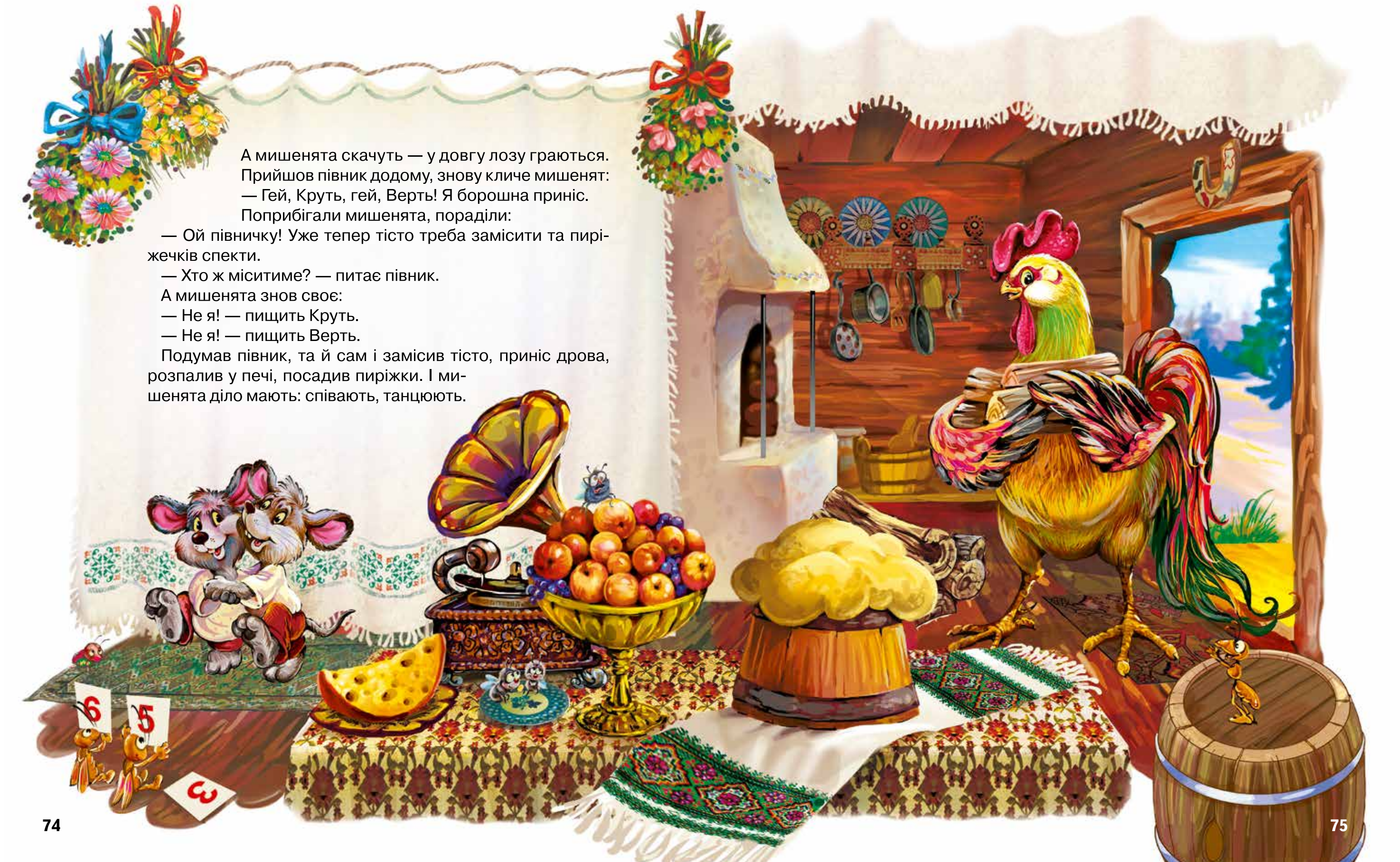
— Не я! — каже й друге.

— Я обмолочу, — каже півник, і взявся сам до роботи.

А мишенята й далі граються.
От уже й обмолотив півник колосок
та й знов гукає до мишенят:
— Гей, Круть, гей, Верть, а йдіть гляньте,
скільки зерна я намолотив!
Поприбігали мишенята.
— Треба, — кажуть, — зерно до млина
однести та борошна намолоти.
— А хто понесе? — питає півник.
— Не я! — гукає Круть.
— Не я! — гукає Верть.
— Ну то я однесу, — каже півник.
Узяв на плечі мішок та й пішов.

А мишенята скачуть — у довгу лозу граються.
Прийшов півник додому, знову кличе мишенят:
— Гей, Круть, гей, Верть! Я борошна приніс.
Поприбігали мишенята, пораділи:

— Ой півничку! Уже тепер тісто треба замісити та пиріжечків спекти.

— Хто ж міситиме? — питає півник.

А мишенята знов своє:

— Не я! — пищить Круть.

— Не я! — пищить Верть.

Подумав півник, та й сам і замісив тісто, приніс дрова, розпалив у печі, посадив пиріжки. І мишенята діло мають: співають, танцюють.

Аж ось і спеклися пиріжки. Мишенята — тут як тут: згодніли, за стіл чимдуж! А півник і каже:

— Стривайте, скажіть, хто знайшов колосок? Хто обмолотив його? Хто тісто місив? Піч топив? Пиріжків напик?

— Ти, — нищечком кажуть мишенята.

— А що ж ви робили?

Що мали казати мишенята? Нічого. Стали вони тут вилазити з-за столу, а півник їх не тримає. Хто ж отаких лінюхів пиріжками пригощатиме?

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Жили собі лисичка й журавель. Ото й зустрілися якось у лісі. Та такі стали приятелі! Кличе лисичка журавля до себе в гості:

— Приходь, — каже, — журавлику, приходь, лебедику! Я для тебе — як для себе.

От приходить журавель на ласкаві запросини. А лисичка наварила смачної кашки з молочком, розмазала її тоненько по тарілці. Поставила вона страву на стіл та й припрошує:

— Призволяйся, журавлику, призволяйся, лебедику!

Журавель до кашки — стукав, стукав дзьобом по тарілці — нічого не вхопив та й лишився голодним. А лисичка як узялася до страви — лизь та лизь гарненько язиком, поки сама всю кашу чисто вилизала.

Вилизала та до журавля:

— Вибачай, журавлику. Що мала, тим тебе й приймала, а більше нема нічого.

— То спасибі ж, — мовить журавель. — Приходь же, лисичко, тепер ти до мене в гості.

— А прийду, журавлику, прийду, лебедику!
На тому й розійшлися.

От уже лисичка йде до журавля в гостину.
Наварив журавель такої-то смачної страви: узяв і м'яса, й картопельки, й бурячків — усього-всього, покришив дрібненько, склав у глечичок з вузькою шийкою. Пригощає він лисичку та й каже:
— Призволяйся, любя приятелько, не соромся!
От лисичка до глечика — голова не влазить!
Вона сюди, вона туди, вона й боком, і лапкою, і на-встоячки, і зазирати, і нюшити... Нічого не вдіє!

А журавель не гуляє: усе дзьобом
у глечик, усе в глечик. Помаленьку-
помаленьку — та й поїв, що наварив.

Тоді й каже:

— Оце ж вибачай, лисуню, що мав, то
тим і приймав. Та вже більше нічого не
маю на гостину.

Ох і розгнівалася ж лисичка! Так роз-
сердилася, що й подякувати забула як
годиться. Так-то їй журавлева гостина
до смаку припала! Та від того часу й не
приятелює з журавлями.

пан коцький

В одного чоловіка був кіт, та такий старий, що вже не здужає й мишей ловити. «Нащо він мені здався? — думає чоловік. — Тільки марно харчі переводить. Нехай краще в лісі живе й сам себе годує». Узяв ката, вивіз у ліс та й покинув, а сам додому поїхав.

Сидить кіт у лісі, озирається. Аж ось лисичка-сестричка біжить, побачила ката та й питає:

— Хто ти такий?

— Я — пан Коцький, — відповідає кіт.

— Будь ти мені за чоловіка, а я тобі за жінку буду, — каже лисичка до ката.

Кіт і згодився. Привела його лисичка до своєї хати, та так уже йому годить: зловить курочку, то сама не з'їсть, а котові принесе.

Якось лисичку побачив зайчик і каже:
— Лисичко-сестричко, прийду я до тебе в гості.
А лисичка йому відповідає:
— Є в мене тепер пан Коцький, то він тебе
на шматки розірве.

Почувши це, заєць побіг до вовка та й роз-
повів йому про пана Коцького. Той відразу ви-
рішив поділитися цією новиною з ведмедем
та диким кабаном.

Зібралися всі звірі докупи й стали думати,
як би їм побачити того пана Коцького. Радили-
ся, радилися й вирішили зготувати обід та за-
просити його до столу.

От і стали міркувати, кому по що йти. Вовк і каже:
— Я піду по м'ясо, щоб було в борщ.
— А я піду по буряки та картоплю, — каже дикий кабан.
— А я меду принесу на закуску, — додає ведмідь.
— А я капусти, — мовив заєць.
Позносили все, почали обід варити. А як зварили, стали радитися, кому кликати на обід пана Коцького. Ведмідь подумав та й каже:
— Я не підбіжу, як доведеться тікати.
Кабан хрюкає:
— Я теж неповороткий.
— А я вже старий і трохи недобачаю, — виє вовк. Довелося зайчикові йти.

Прибіг заєць до лисиччиної хатки та й чекає, поки вона надвір вийде. Довго чекав чи ні, не знаємо, але діждався-таки. Вибігла лисичка, бачить — біля хатки на двох лапках зайчик стоїть, увесь тремтить.

— А чого ти прийшов? — питає.

А зайчик і відповідає:

— Просили вовк, ведмідь, дикий кабан і я прошу, щоб ти зі своїм паном Коцьким прийшла до нас на обід!

— Добре, — каже лисичка, — ми прийдемо на обід, але ви всі поховайтесь, бо він вас розірве.

Прибігає зайчик до звірів та й хвалиться:

— Запросив я лисичку з паном Коцьким на обід, але нам усім треба сховатися. Лисичка казала, що як він прийде, то всіх нас подушить.

Звірі всі й поховалися: ведмідь поліз на дерево, вовк сів за кущем, кабан зарився в хмиз, а зайчик заліз у кущ. Сидять чекають, що воно буде.

Коли це веде лисичка свого пана Коцького. Побачив кіт, що на столі м'яса багато, та як занявчить:

— Ма-у!.. ма-у!.. ма-у!..

А звірам здалося, що він кричить «ма-ло!.. ма-ло!..», та й шепочуть:

— От вражого сина син, ще йому й мало! Це він і нас усіх поїсть!

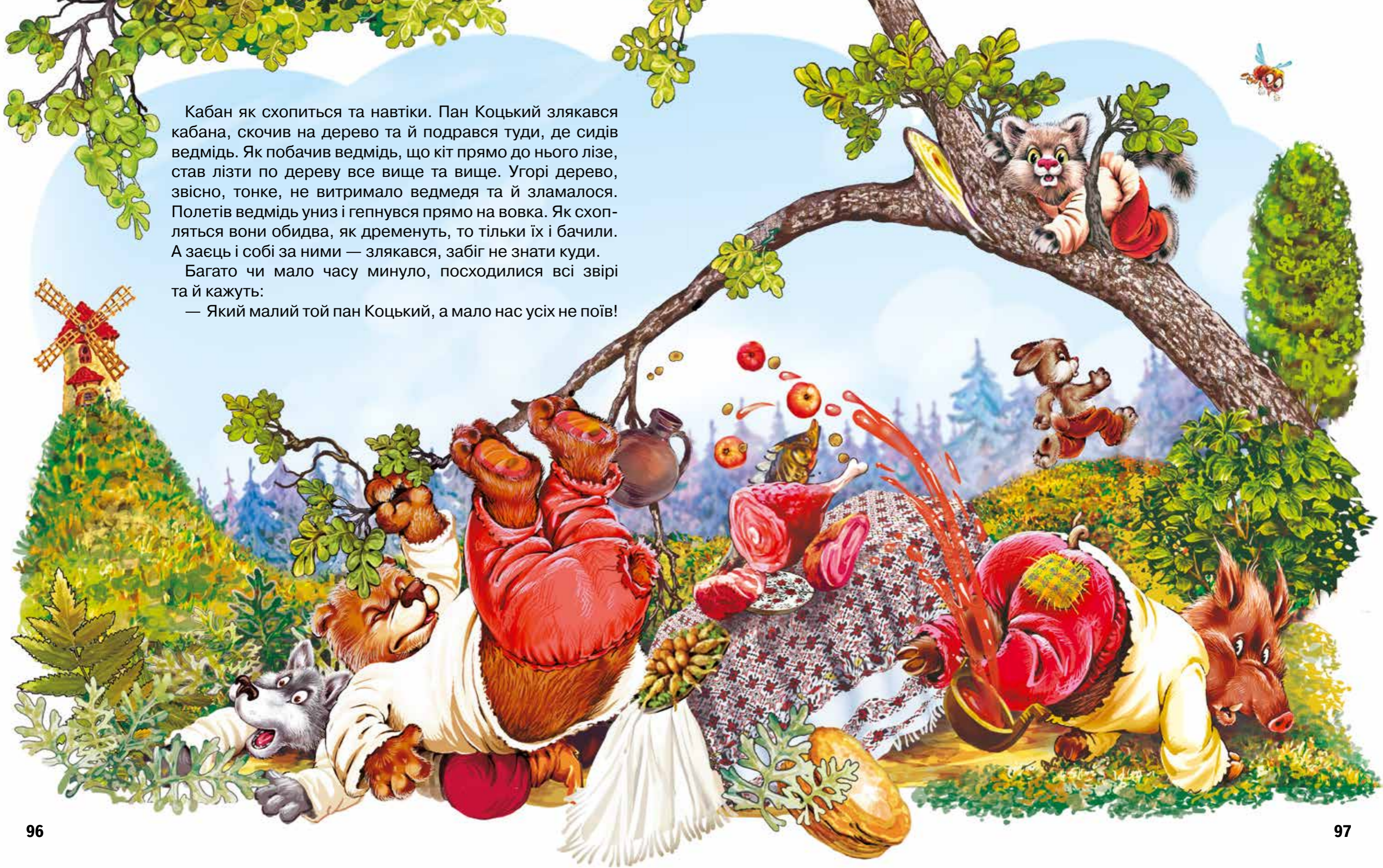
Тим часом пан Коцький заліз на стіл та й почав їсти. А як наївся, ліг на столі, простягся та й спить. Кабан лежав недалеко від стола в хмизі. А тут, де не візьмися, комар, та й укусив його за хвоста. Кабан не витримав, крутнув хвостом. Хмиз зашарудів, а кіт подумав, що то миша, та як стрибне...

Кабан як схопиться та навітки. Пан Коцький злякався кабана, скочив на дерево та й подрався туди, де сидів ведмідь. Як побачив ведмідь, що кіт прямо до нього лізе, став лізти по дереву все вище та вище. Угорі дерево, звісно, тонке, не витримало ведмедя та й зламалося. Полетів ведмідь униз і гепнувся прямо на вовка. Як схопляться вони обидва, як дременуть, то тільки їх і бачили. А заєць і собі за ними — злякався, забіг не знати куди.

Багато чи мало часу минуло, посходилися всі звірі та й кажуть:

— Який малий той пан Коцький, а мало нас усіх не поїв!

КОТИК І ПІВНИК

Жили собі котик та півник, і були вони у великій приязні. Котик, буває, на скрипочці грає, а півник тільки співає. Котик, буває, іде їсти добувати, а півник удома сидить та хату глядить. Котик, іду-чи, йому суворо наказує:

— Ти ж тут нікого не пускай та й сам не виходь, хоч би хто й кликав.

— Добре, добре, — каже півник; засуне хату та й сидить, аж поки котик вернеться.

Навідала півника лисиця та й надумала його підманити. Підійде під віконце, як котика нема вдома, та й промовляє:

— Ходи, ходи, півнику, до мене, що в мене золота пшениця, медяна водиця.

А півник їй:

— Ток-ток, ток-ток, не велів коток!

Бачить лисиця, що нічого не вдіє.

Прийшла вона раз уночі, насипала півникові попід вікном золотої пшениці, а сама засіла за кущем. Тільки що котик вийшов по здобич, а півник одсунув кватирку та й виглядає. Бачить: нікого нема, тільки пшеничка попід вікном розсипана. Понадився півник:

— Піду-но я трошки поклюю, нікого нема, ніхто мене не побачить, то й котикові не скаже.

Тільки півник за поріг, а лисичка за нього та й помчала до своєї хати. А він кричить:

— Котику-братику, несе мене лиска по каменю-мосту на своєму хвосту. Порятуй мене! Порятуй мене!

Так той котик як почув, догнав лисичку, півника одняв та приніс товариша додому.

Пішов котик знову на здобитки за пшеницею: ото ж півнику харч. От лисичка знов прибігла:

— Півнику-братику, одчини! У мене в печі вогонь погас!

— Лисичко-сестричко, котик не велів.

Таки впрохала: він її пустив. Вона вогню набрала, його вкрала й побігла. Так він кричить:

— Котику-братику, несе мене лиска по каменю-мосту на своєму хвосту. Порятуй мене!

Котик їх догнав і півника одняв, а лисичку поповбив.

— Тепер же, півнику, — наказав, — не давай вогню, бо вона тебе з'їсть.

Лисичка прибігла знов.

— Півнику-братику, одчини!

— Лисичко-сестричко, котик не велів. Просила-просила — ні! Таки не впустив. От вона віконце одчинила, його вкрала й побігла.

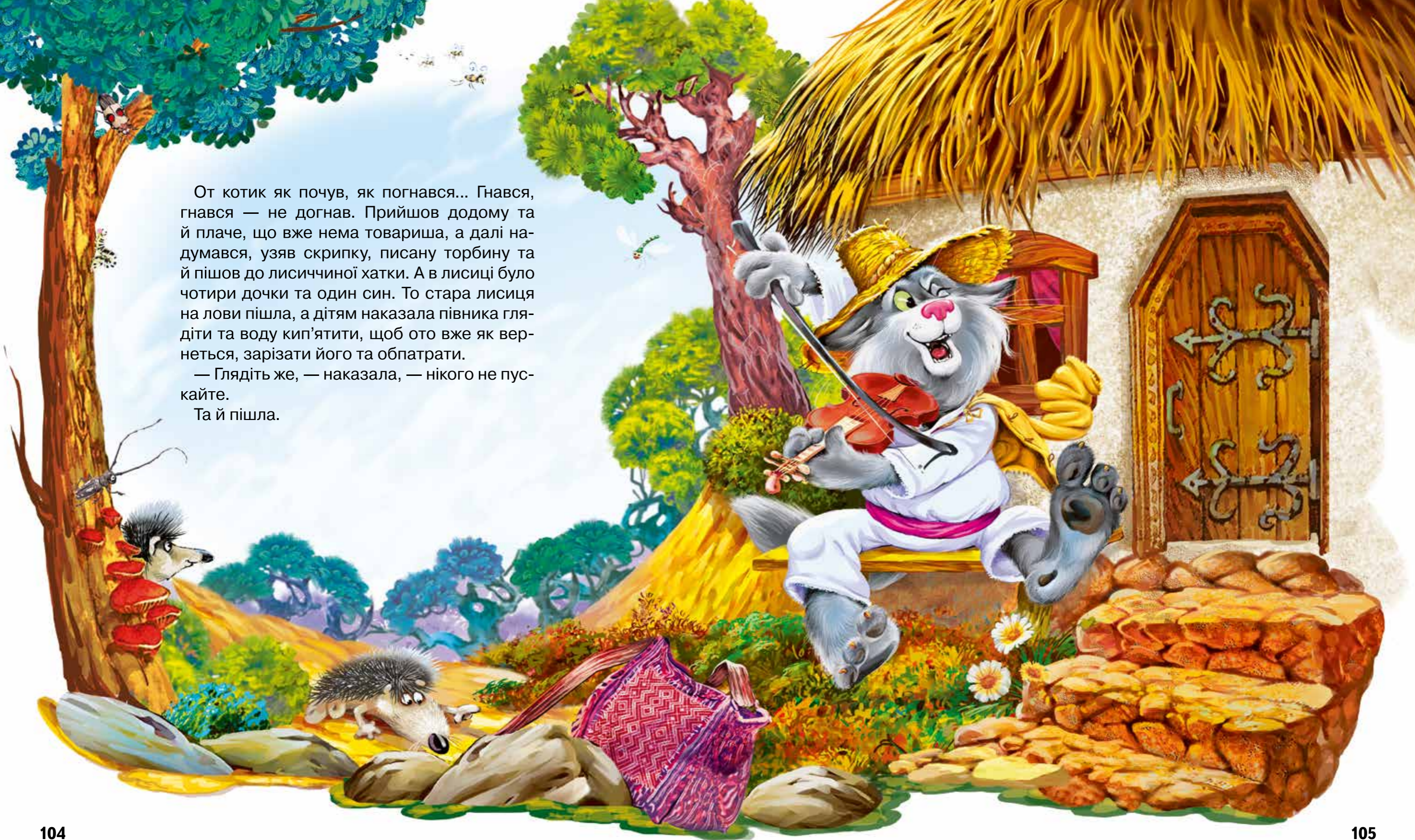
Так він кричить:

— Котику-братику, несе мене лиска по каменю-мосту на своєму хвосту. Порятуй мене!

От котик як почув, як погнався... Гнався, гнався — не догнав. Прийшов додому та й плаче, що вже нема товариша, а далі на-думався, узяв скрипку, писану торбину та й пішов до лисиччиної хатки. А в лисиці було чотири дочки та один син. То стара лисиця на лови пішла, а дітям наказала півника глядіти та воду кип'ятити, щоб ото вже як вер-неться, зарізати його та обпатрати.

— Глядіть же, — наказала, — нікого не пус-кайте.

Та й пішла.

А котик підійшов під вікно та й заграє, ще й приспівує:

— Ой у лиски, у лиски новий двір та чотири дочки на вибір, а п'ятий синко, ще й Пилипко. Вийди, лиско, подивися, чи хороше граю!

От найстарша лисичівна не втерпіла й каже до менших:

— Ви тут посидьте, а я піду подивлюся, що воно там так хороше грає.

Тільки що вийшла, а котик її — цок у лобок та в писану торбину! А сам знову грає на скрипочці:

— Ой у лиски, у лиски новий двір та чотири дочки на вибір, а п'ятий синко, ще й Пилипко. Вийди, лиско, подивися, чи хороше граю!

Не втерпіла й друга лисичівна та й собі вийшла, а він і ту — цок у лобок та в писану торбину! Так усіх чотирьох виманив.

А синко Пилипко жде-пожде сестричок — не вертаються.

— Піду, — каже, — позаганяю, а то мати прийде, битиме.

От котик і його — цок у лобок та в писану торбину! А потім почепив торбину на сухій вербі, сам у хату, знайшов півника, розв'язав, і втекли вони додому. Та вже потім півник довіку слухав котика.

КОЗА-ДЕРЕЗА

Були собі дід та баба. Поїхав дід у ярмарок та й купив собі козу. Привіз її додому, а рано на другий день посилає дід старшого сина ту козу пасти.

Пас, пас хлопець її аж до вечора та й погнав додому. Тільки до воріт став доганяти, а дід став на воротах у червоних чоботях та й питається:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

От дід розсердився на сина, що він погано худоби доглядає, та й прогнав його.

На другий день посилає другого сина — меншого. Пас, пас хлопець козу аж до вечора та й погнав додому. Тільки став до воріт доганяти, а дід став на воротах у червоних чоботях та й питається:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

От дід і того сина прогнав.

На третій день посилає вже жінку.

От вона погнала козу, пасла весь день; увечері стала доганяти до двору, а дід уже стоїть на воротях у червоних чоботях та й питається:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок, ухопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

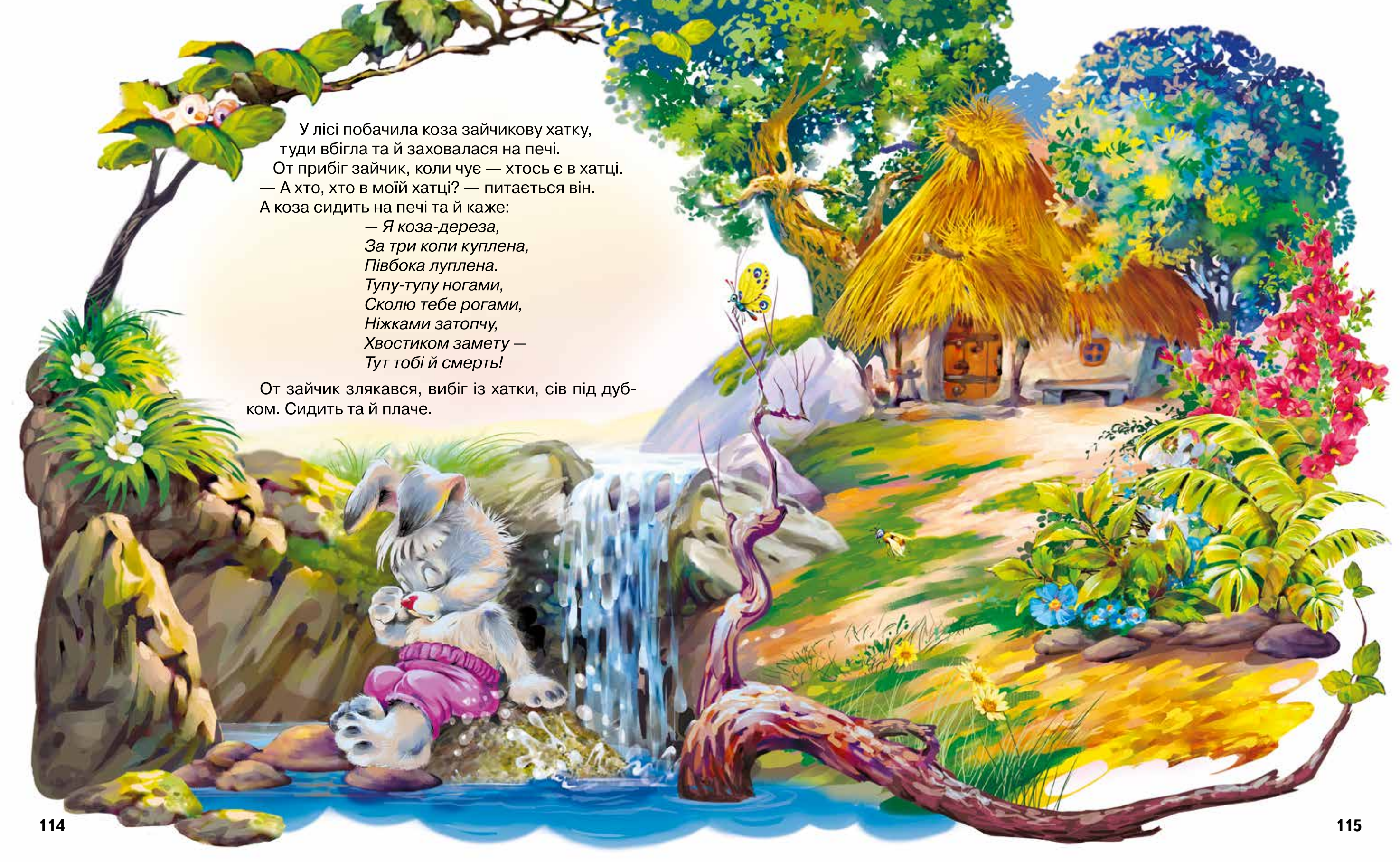
От дід так уже розсердився, прогнав і бабу.

На четвертий день погнав він уже сам козу, пас увесь день, а ввечері жене додому й тільки надігнав на дорогу, а сам навпростець пішов; став на воротях у червоних чоботях та й питається:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку, вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

От тоді дід розсердився, пішов до коваля, висталив ніж, став козу різати, а вона вирвалася та й утекла в ліс.

У лісі побачила коза зайчикову хатку,
туди вбігла та й заховалася на печі.
От прибіг зайчик, коли чує — хтось є в хатці.
— А хто, хто в моїй хатці? — питається він.
А коза сидить на печі та й каже:

— Я коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й смерть!

От зайчик злякався, вибіг із хатки, сів під дубком.
Сидить та й плаче.

Коли йде ведмідь та й питається:
— Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?
— Як же мені, ведмедика, не плакати, коли
в моїй хатці звір страшний сидить?

А ведмідь:

— От я його вижену!

Побіг до хатки:

— А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

*— Я коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й смерть!*

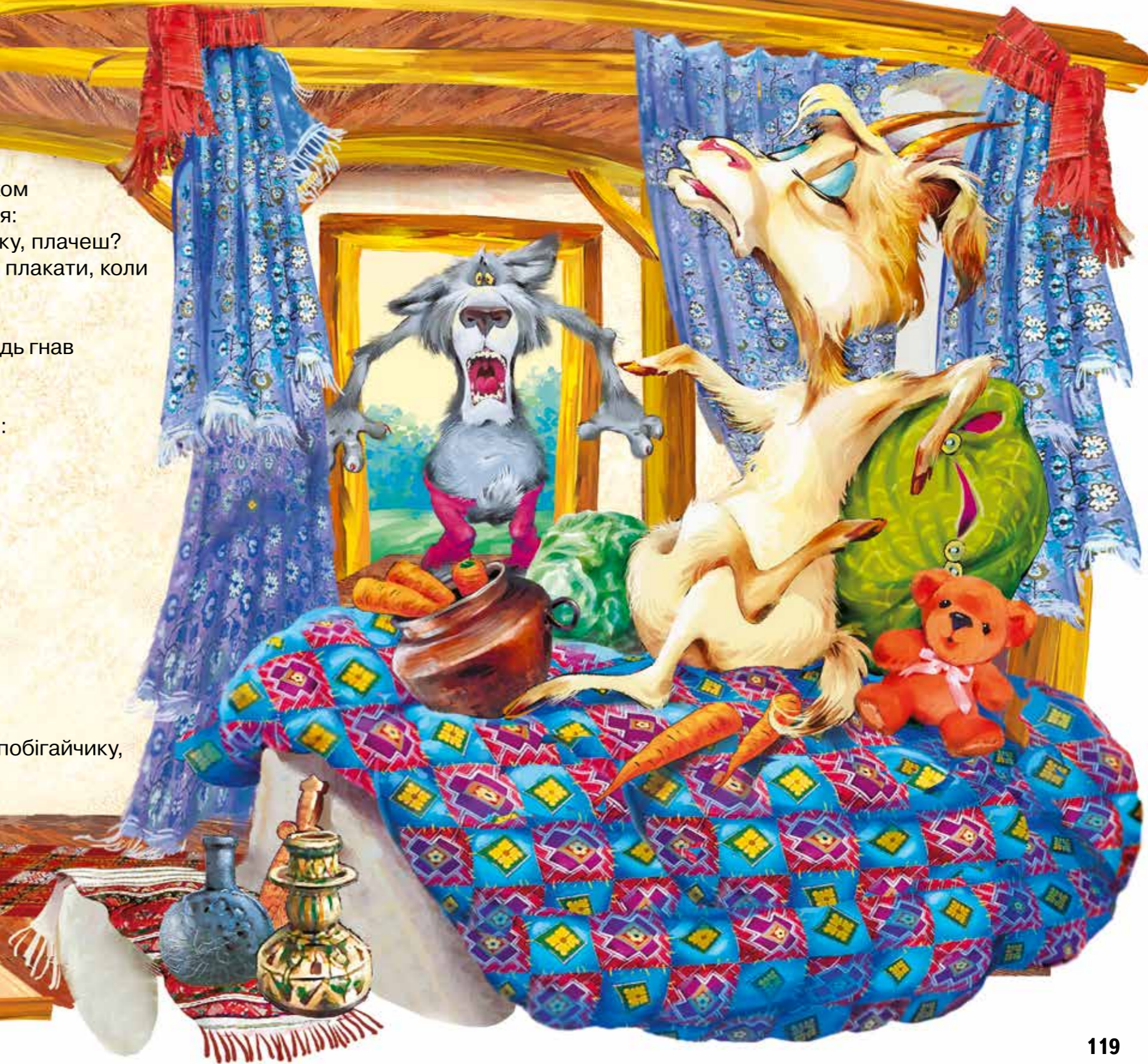
Ведмідь і злякався.

— Ні, — каже, — зайчику-побігайчику,
не вижену — боюсь.

От і знов пішов зайчик, сів під дубком
та й плаче. Коли йде вовк і питається:
— А чого це ти, зайчику-побігайчику, плачеш?
— Як же мені, вовчику-братику, не плакати, коли
в моїй хатці звір страшний сидить?
— От я його вижену! — каже вовк.
— Де тобі його вигнати? Тут і ведмідь гнав
та не вигнав.
— Я вижену!
Побіг вовк до хатки та й питається:
— А хто, хто в зайчиковій хатці?
А коза з печі:

*— Я коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й смерть!*

Вовк і злякався.
— Ні, — каже, — зайчику-побігайчику,
не вижену — боюсь.

Зайчик знов пішов, сів під дубком та й плаче. Коли біжить лисичка, побачила зайчика та й питається:

— А чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені, лисичко-сестричко, не плакати, коли в моїй хатці страшний звір сидить?

А лисичка:

— От я його вижену!

— Де тобі, лисичко, його вигнати! Тут і ведмідь гнав — не вигнав, і вовк гнав — не вигнав, а то ти!

— Я вижену!

Побігла лисичка до хатки й питається:

— А хто, хто в зайчиковій хатці?

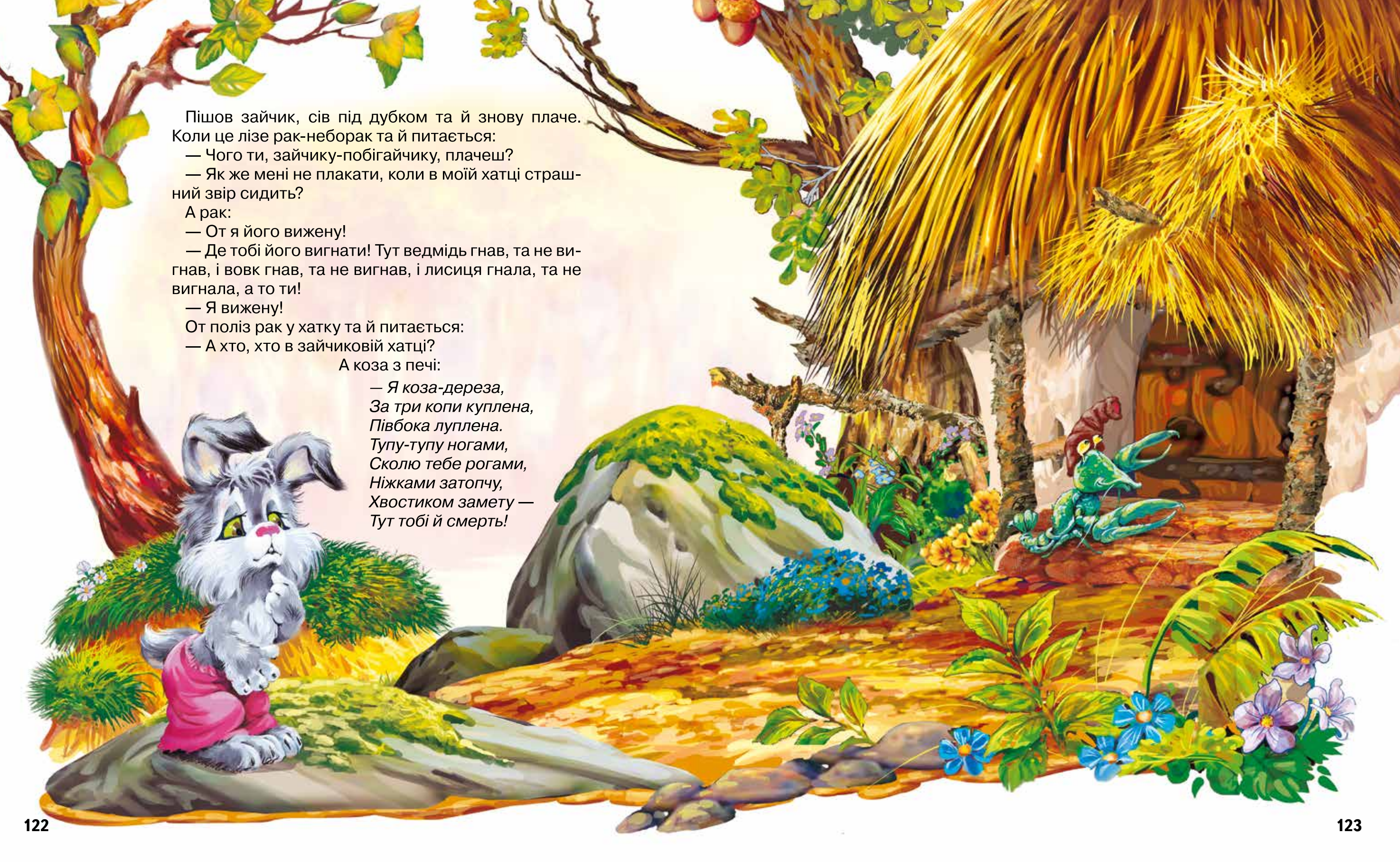
А коза з печі:

*— Я коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й смерть!*

От лисичка теж злякалася.

— Ні, — каже, — зайчику-побігайчику, не вижену — боюсь.

Пішов зайчик, сів під дубком та й знову плаче.
Коли це лізе рак-неборак та й питається:

— Чого ти, зайчику-побігайчику, плачеш?

— Як же мені не плакати, коли в моїй хатці страш-
ний звір сидить?

А рак:

— От я його вижену!

— Де тобі його вигнати! Тут ведмідь гнав, та не ви-
гнав, і вовк гнав, та не вигнав, і лисиця гнала, та не
вигнала, а то ти!

— Я вижену!

От поліз рак у хатку та й питається:

— А хто, хто в зайчиковій хатці?

А коза з печі:

*— Я коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й смерть!*

А рак усе лізе та лізе, виліз на піч та каже:
— А я рак-неборак,
Як ущипну — буде знак!

Та як ущипне козу клешнями!.. Коза як замає,
та з печі, та з хати — побігла, тільки видно!

От зайчик радий, прийшов у хатку та так уже ракові
дякує! Та й став жити у своїй хатці.

ЛИСИЦЯ ТА ВОВК

Жили собі дід та баба. От якось дід каже бабі:

— Ти, бабо, печи пироги, а я запряжу сани, поїду до річки по рибу.

Наловив дід риби повен віз. Їде додому й бачить: лисичка згорнулася калачиком і лежить на дорозі. Дід зліз із воза, підійшов, а лисичка не ворухнеться, лежить, наче мертва.

— От добра знахідка! Буде моїй бабі комір на шубу.

Узяв дід лисицю й поклав на віз, а сам пішов попереду. А лисиця почала викидати з воза рибку за рибкою. Усю рибу повикидала, а тоді й сама зіскочила з воза й нишком утекла.

Приїхав дід додому й кличе бабу:

— Дивися, бабо, який добрий комір привіз тобі на шубу!

Підійшла баба до воза, глянула: нема на возі ані коміра, ані риби!

А лисиця тим часом збрала на дорозі всю рибу до своєї нори, сіла та їсть. Приходить до неї вовк:

- Добридень, кумонько, хліб та сіль!..
- Я їм свій, а ти подалі стій.
- Дай мені рибки.
- Налови сам та їж.
- Та я не вмю.
- Ото! Я ж наловила! Ти, кумцю, піди на річку, опусти хвоста в ополонку, сиди та й приказуй: «Ловися, рибко, і велика, і мала. Ловися, рибко, і велика, і мала!» От риба сама на хвоста й поначіплюється. Як довше посидиш, так більше й наловиш.

Пішов вовк до річки, опустив хвоста в ополонку, сидить і приказує:

— Ловися, рибко, усе велика та велика! Ловися, рибко, усе велика та велика!

Сидів вовк цілу ніч біля ополонки. От хвіст і примерз до льоду. Схотів вовк підвестися — не може. «Ого, скільки риби наловилося, — думає, — аж витягти важко!»

Тим часом стало розвиднятися. Іде баба з відрами по воду. Побачила вовка та як закричить:

— Вовк, вовк! Бийте його!

Вовк — туди-сюди, та ніяк не може хвоста витягти! Збіглися баби, відра покидали та й почали вовка лупцювати коромислами. Вовк рвався, рвався, півхвоста відірвав і кинувся навтьоки.

А лисичка забралася в порожню хату, наїлася тіста з макітри, голову собі тістом вимазала, вибігла на дорогу, упала й лежить — стогне. Вовк їй назустріч:

— Отак ти, руда, мене навчила рибу ловити? Через тебе мені всі боки обламали, хвоста обірвали...

А лисиця йому каже:

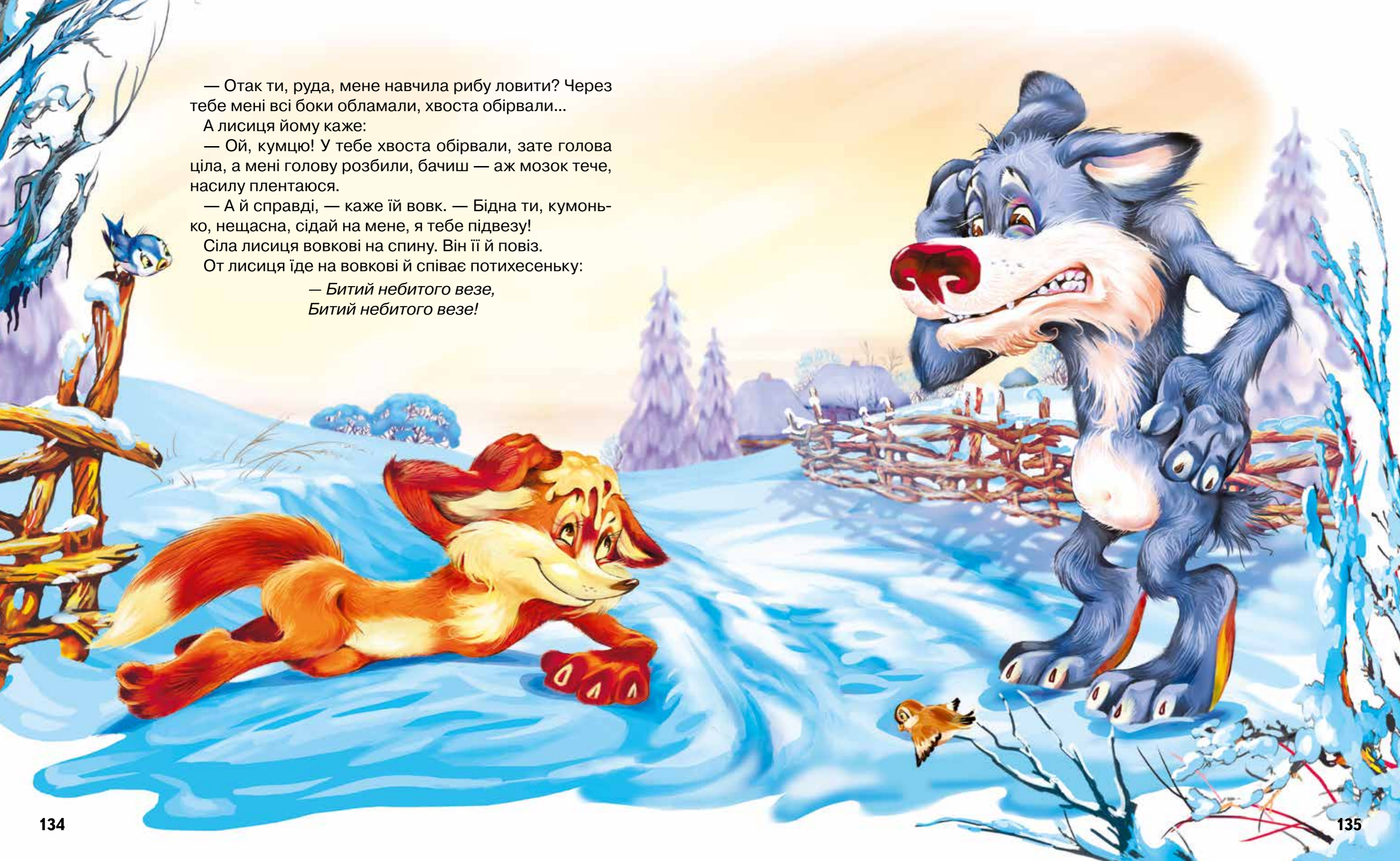
— Ой, кумцю! У тебе хвоста обірвали, зате голова ціла, а мені голову розбили, бачиш — аж мозок тече, насили плентаюся.

— А й справді, — каже їй вовк. — Бідна ти, кумонько, нещасна, сідай на мене, я тебе підвезу!

Сіла лисиця вовкові на спину. Він її й повіз.

От лисиця їде на вовкові й співає потихесеньку:

*— Битий небитого везе,
Битий небитого везе!*

— Що це ти, кумонько, співаєш? — питає вовк.

— А я, кумцю, отаке співаю:

— *Битий битого везе!*

А сама знову нишком заводить:

— *Битий небитого везе!*

Битий небитого везе!

Довіз вовк лисицю до лісу. Там вона зіскочила та й побігла до своєї нори — рибу їсти, а вовк пішов собі лісом — битий та голодний.

КАЗКА ПРО ОХА

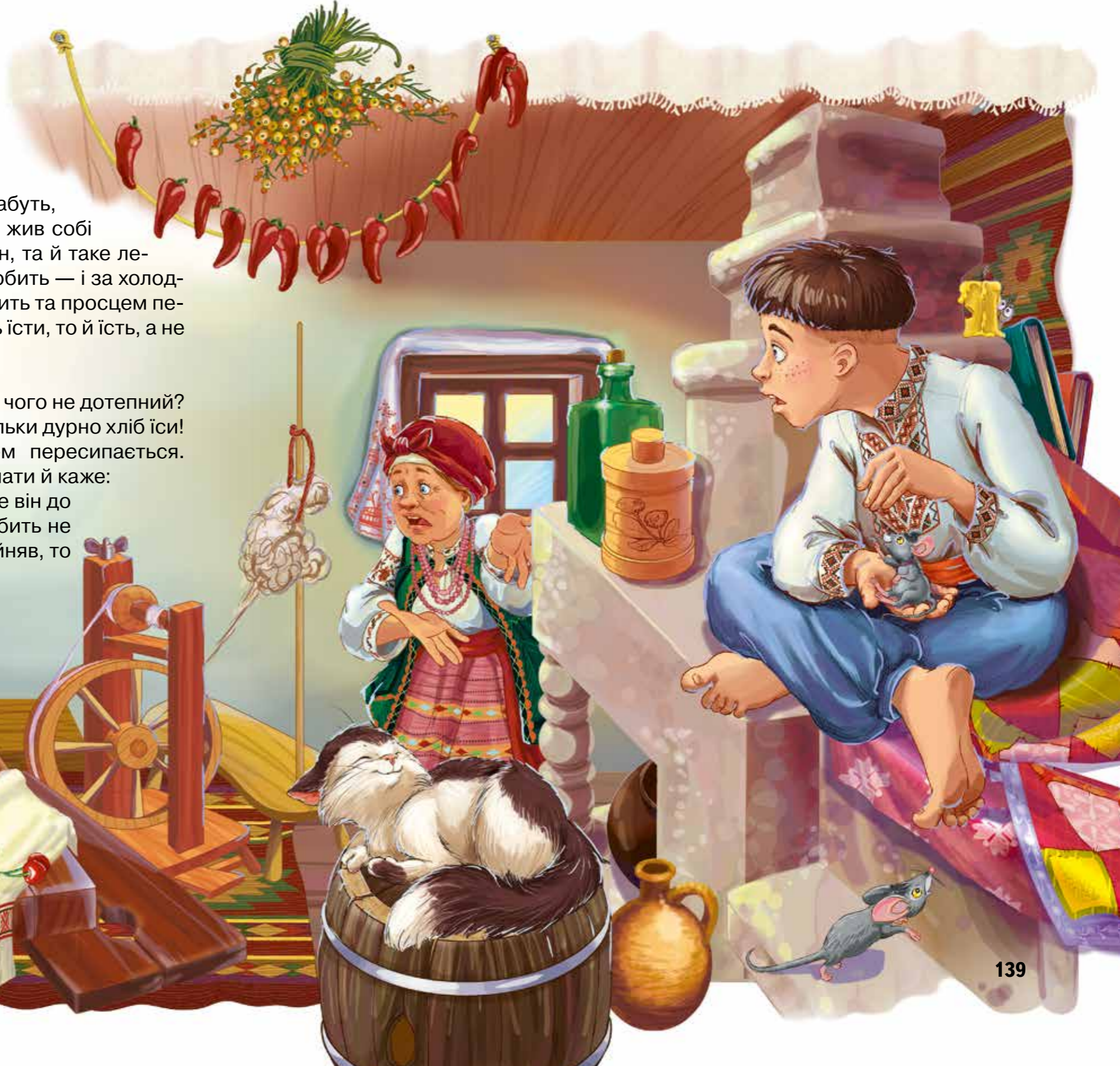
Колись-то давно, не за нашої пам'яті, — мабуть, ще й батьків і дідів наших не було на світі, — жив собі убогий чоловік із жінкою, а у них був один син, та й таке ледащо той одинчик, що лишенько! Нічого не робить — і за холодною водою не візьметься, а все тільки на печі сидить та просцем пересипається. Ніколи й не злазить: як подадуть їсти, то й їсть, а не подадуть, то й так обходиться.

Батько й мати журяться:

— Що нам з тобою, сину, робить, що ти ні до чого не дотепний? Чужі діти своїм батькам у поміч стають, а ти тільки дурно хліб їси!

Так йому не до того: сидить та просцем пересипається. Журились-журились батько з матір'ю, а далі мати й каже:

— Що ти таки, старий, думаєш з ним, що вже він до зросту дійшов, а такий недотепа — нічого робить не вміє? Ти б його куди оддав, то оддав, куди найняв, то найняв, може, його чужі люди чого вивчили б.

Порадилися, батько й оддав його в кравці вчитись. От він там побув днів зо три та й утік, виліз на піч — знов просцем пересипається. Батько його вибив добре, оддав до шевця шевства вчитись. Так він і звідтіля втік.

Батько знов його вибив і оддав ковальства вчитись. Так і там не побув довго — втік. Батько:

— Що робить? Поведу ледащо в інше царство: де найму, то найму, — може, він відтіля не втече.

Узяв його й повів. Йдуть та йдуть, чи довго, чи недовго, аж увійшли у такий темний ліс, що тільки небо та земля. Увіходять у ліс, притомилися трохи, а там над стежкою стоїть обгорілий пеньок. Батько й каже:

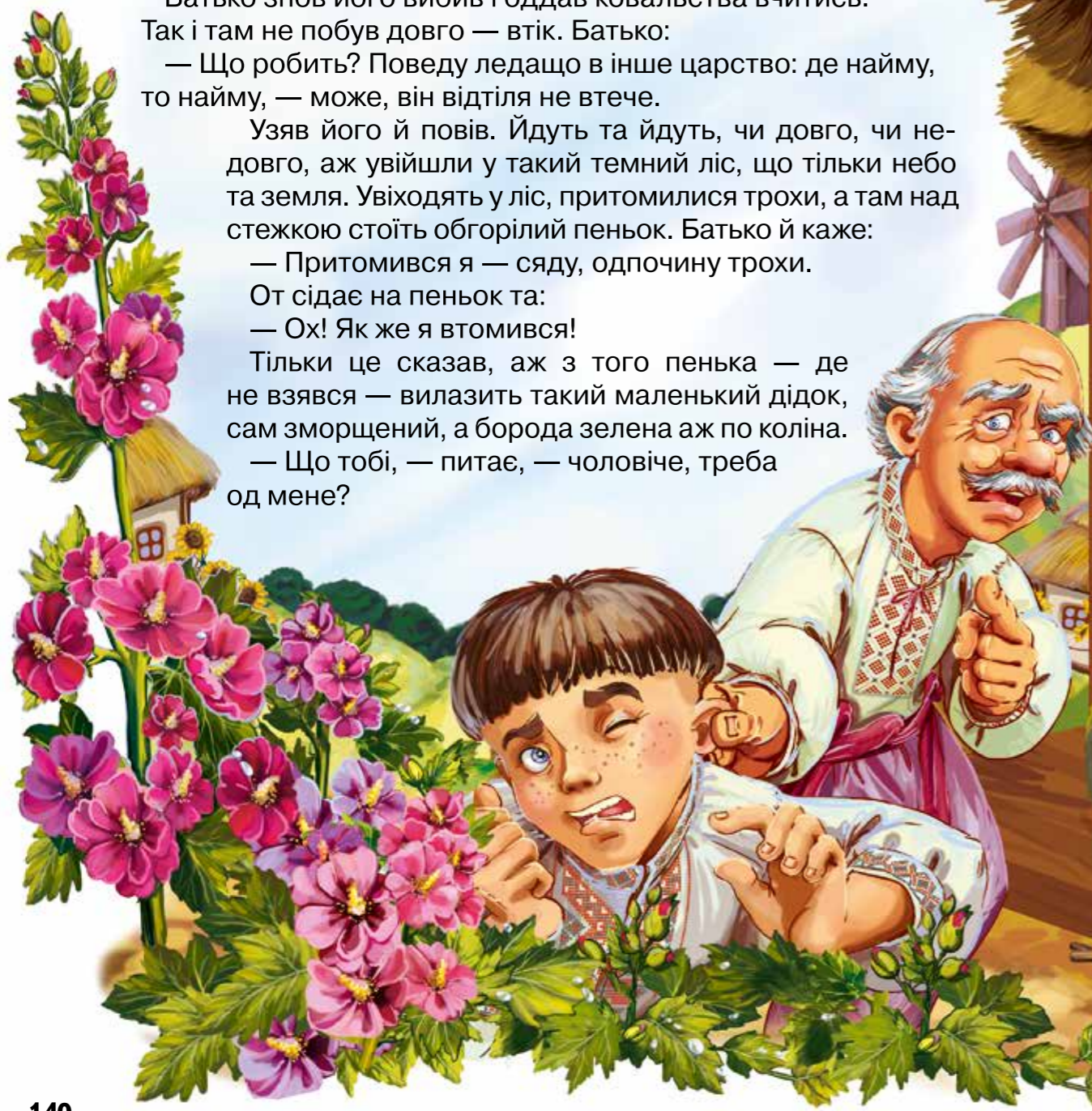
— Притомився я — сяду, одпочину трохи.

От сідає на пеньок та:

— Ох! Як же я втомився!

Тільки це сказав, аж з того пенька — де не взявся — вилазить такий маленький дідок, сам зморщений, а борода зелена аж по коліна.

— Що тобі, — питає, — чоловіче, треба од мене?

Чоловік здивувався: «Де воно таке диво взялося?»

Та й каже йому:

— Хіба я тебе кликав? Одчепись!

— Як же не кликав, — каже дідок, — коли кликав!

— Хто ж ти такий? — пита чоловік.

— Я, — каже дідок, — лісовий цар Ох. Чого ти мене кликав?

— Та цур тобі, я тебе і не думав кликати!

— Ні, кликав, ти сказав: «Ох!»

— Та то я втомився, — каже чоловік, — та й сказав.

— Куди ж ти йдеш? — пита Ох.

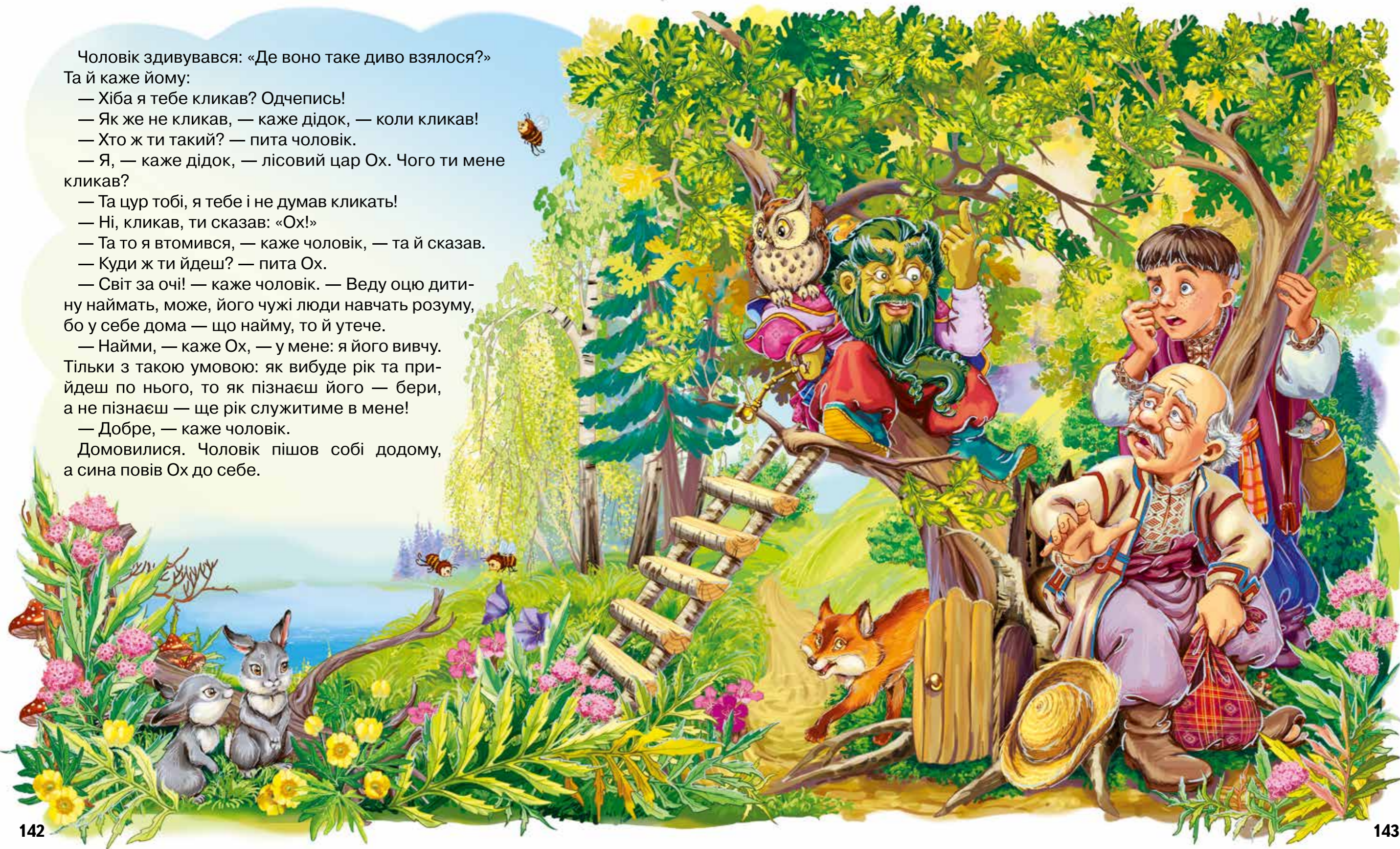
— Світ за очі! — каже чоловік. — Веду оцю дитину наймати, може, його чужі люди навчать розуму, бо у себе дома — що найму, то й утече.

— Найми, — каже Ох, — у мене: я його вивчу.

Тільки з такою умовою: як вибуде рік та прийдеш по нього, то як пізнаєш його — бери, а не пізнаєш — ще рік служитиме в мене!

— Добре, — каже чоловік.

Домовилися. Чоловік пішов собі додому, а сина повів Ох до себе.

От як повів його Ох, то повів аж на той світ, під землею, та й привів до зеленої хатки, очеретом обтиканої. А в тій хатці усе зелене: і стіни зелені, і лавки зелені, і Охова жінка зелена, і діти, сказано — все, все. А за наймичок у Оха мавки — такі зелені, як рута!

— Ну, сідай же, — каже Ох, — наймитку, та поїси трохи! Мавки подають йому страву — і страва зелена; він поїв.

— Ну, — каже Ох, — піди ж, наймитку, дровець нарубай та наноси.

Наймит пішов. Чи рубав, чи не рубав, ліг на дрівця й заснув. Приходить Ох — аж він спить. Ох звелів наносити дров, поклав на дрова зв'язаного наймита, підпалив дрова. Згорів наймит! Ох тоді взяв попелець, за вітром розвіяв, а одна вуглина і випала з того попелу. Ох тоді її приснув живущою водою — наймит знов став живий, тільки вже моторніший трохи.

Ох знову звелів наймитові дрова рубати; той знову за-
снув. Ох підпалив дрова, наймита спалив, попелець за ві-
тром розвіяв, вуглину сприснув живущою водою — наймит
знов ожив і став такий гарний, що нема кращого! От Ох спа-
лив його і втретє та знову сприснув вуглину живущою во-
дою — і з того ледачого парубка та став такий моторний та
гарний козак, що ні здумать, ні згадать, хіба в казці сказать.

От вибув той парубок рік. Як вийшов рік, батько йде по
сина. Прийшов у той ліс, до того пенька обгорілого, сів
та й каже:

— Ох!

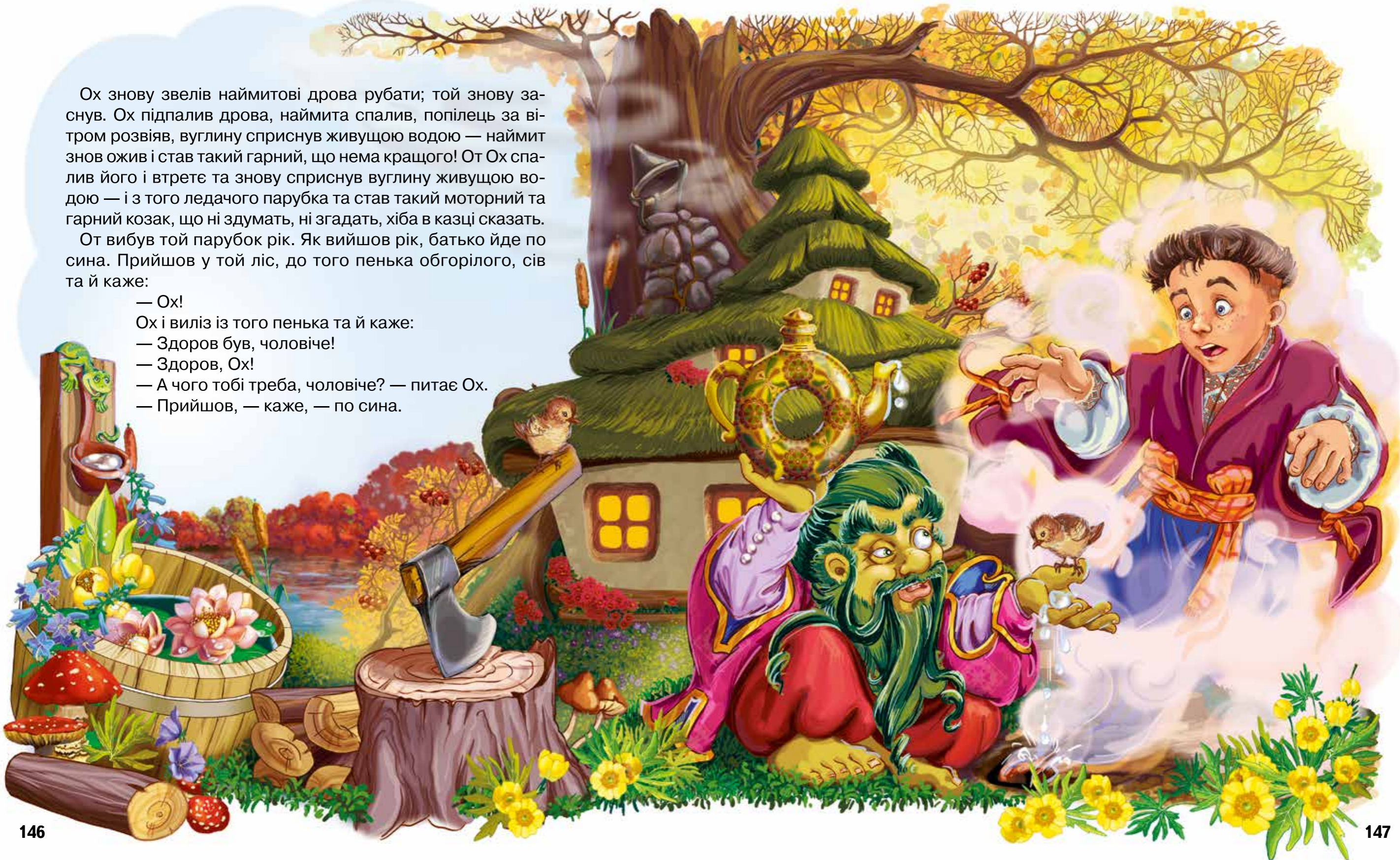
Ох і виліз із того пенька та й каже:

— Здоров був, чоловіче!

— Здоров, Ох!

— А чого тобі треба, чоловіче? — питає Ох.

— Прийшов, — каже, — по сина.

— Ну, йди: як пізнаєш — бери його з собою, а не пізнаєш — ще рік служитиме.

Чоловік і пішов за Охом. Приходить до його хати. Ох взяв виніс мірку проса, висипав — назбігалось повно півнів!

— Ну, пізнавай, — каже Ох, — де твій син?

Чоловік дивився-дивився — усі півні однакові, один в один — не впізнав.

— Ну, — каже Ох, — іди ж собі, коли не пізнав. Ще рік твій син служитиме в мене.

Чоловік і пішов додому.

От виходить і другий рік; чоловік знову йде до Оха. Прийшов до пенька.

— Ох! — каже.

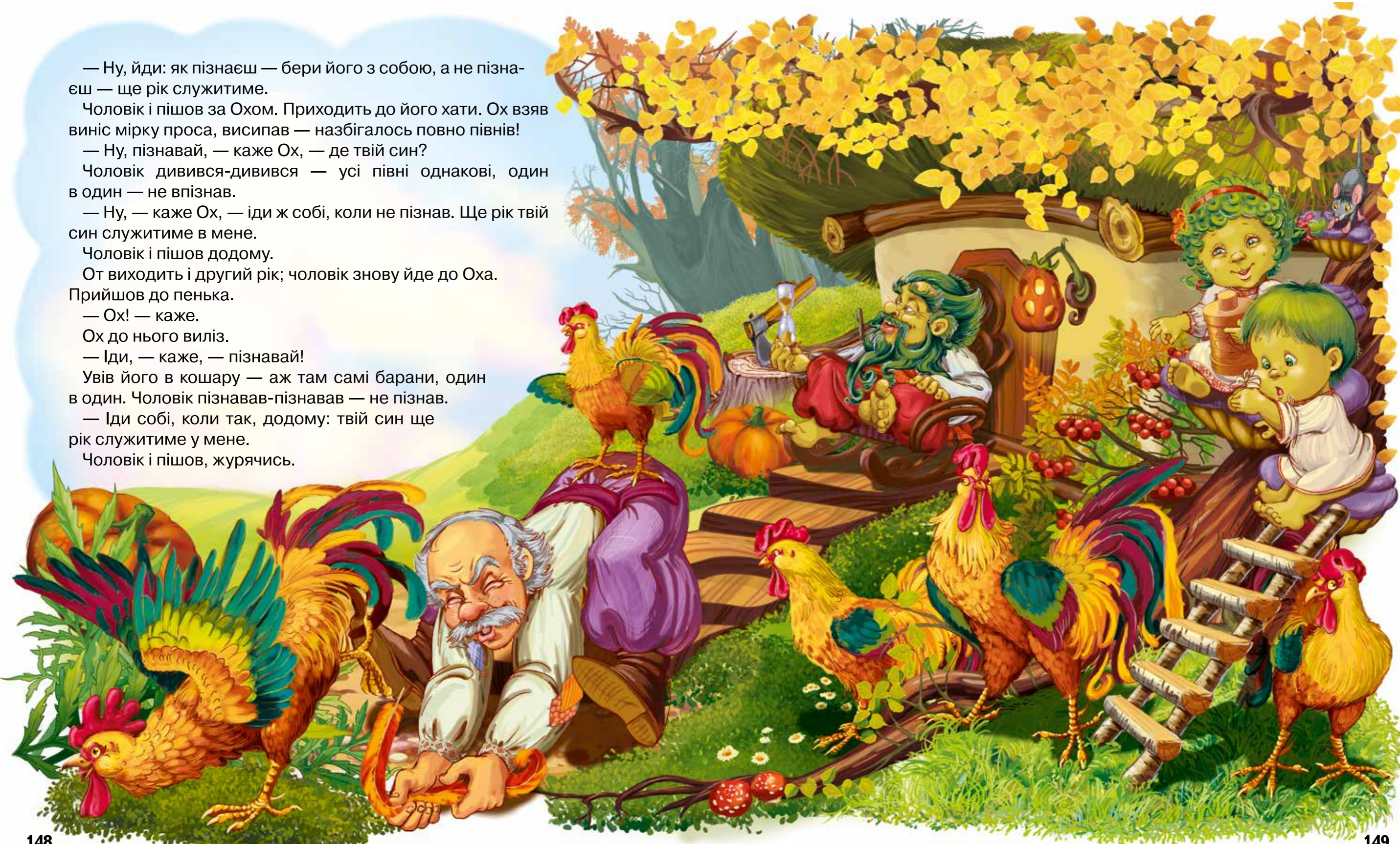
Ох до нього виліз.

— Іди, — каже, — пізнавай!

Увів його в кошару — аж там самі барани, один в один. Чоловік пізнавав-пізнавав — не пізнав.

— Іди собі, коли так, додому: твій син ще рік служитиме у мене.

Чоловік і пішов, журячись.

Виходить і третій рік; чоловік іде до Оха. Іде та йде — аж йому назустріч дід, увесь, як молоко, білий, і одежа на ньому біла.

— Здоров, чоловіче!

— Доброго здоров'я, діду!

— Куди ти йдеш?

— Йду, — каже, — до Оха виручать сина.

— Як саме?

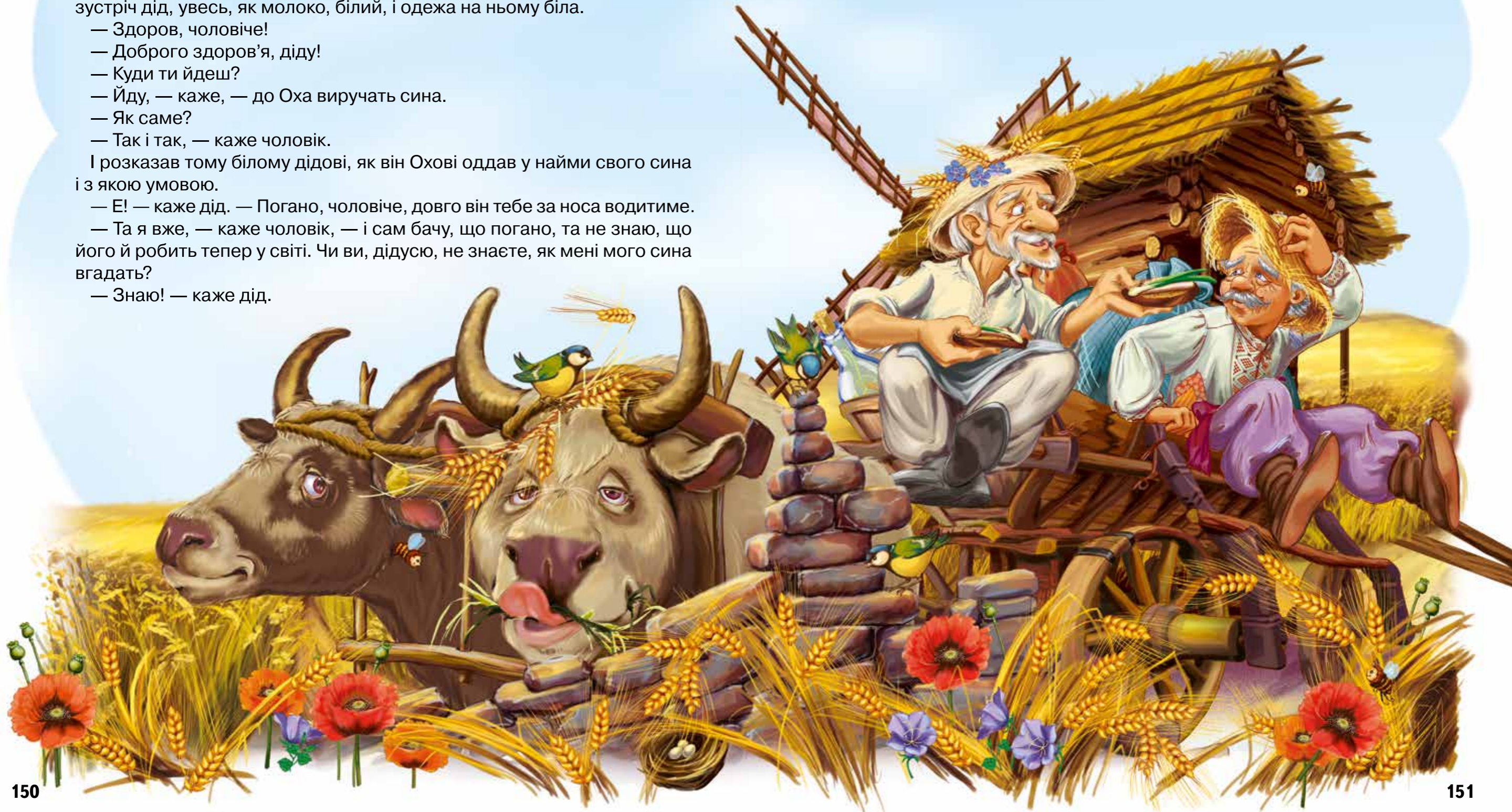
— Так і так, — каже чоловік.

І розказав тому білому дідові, як він Охові оддав у найми свого сина і з якою умовою.

— Е! — каже дід. — Погано, чоловіче, довго він тебе за носа водитиме.

— Та я вже, — каже чоловік, — і сам бачу, що погано, та не знаю, що його й робить тепер у світі. Чи ви, дідусю, не знаєте, як мені мого сина вгадать?

— Знаю! — каже дід.

— Скажіть же й мені, дідусю-голубчику! Бо все-таки який він не був, а мій син.

— Слухай же, — каже дід, — як прийдеш до Оха, він тобі випустить голубів, то ти не бери ніякого голуба, тільки бери того, що не їстиме, а сам собі під грушею сидітиме та обскубуватиметься. То твій син!

Подякував чоловік дідові та й пішов. Приходить до пенька:

— Ох! — каже.

Ох виліз до нього і повів його у своє лісове царство. От висипав Ох мірку пшениці, накликав голубів. Назліталось їх сила, і все один в один.

— Пізнавай, — каже Ох, — де твій син! Пізнаєш — твій, не пізнаєш — мій.

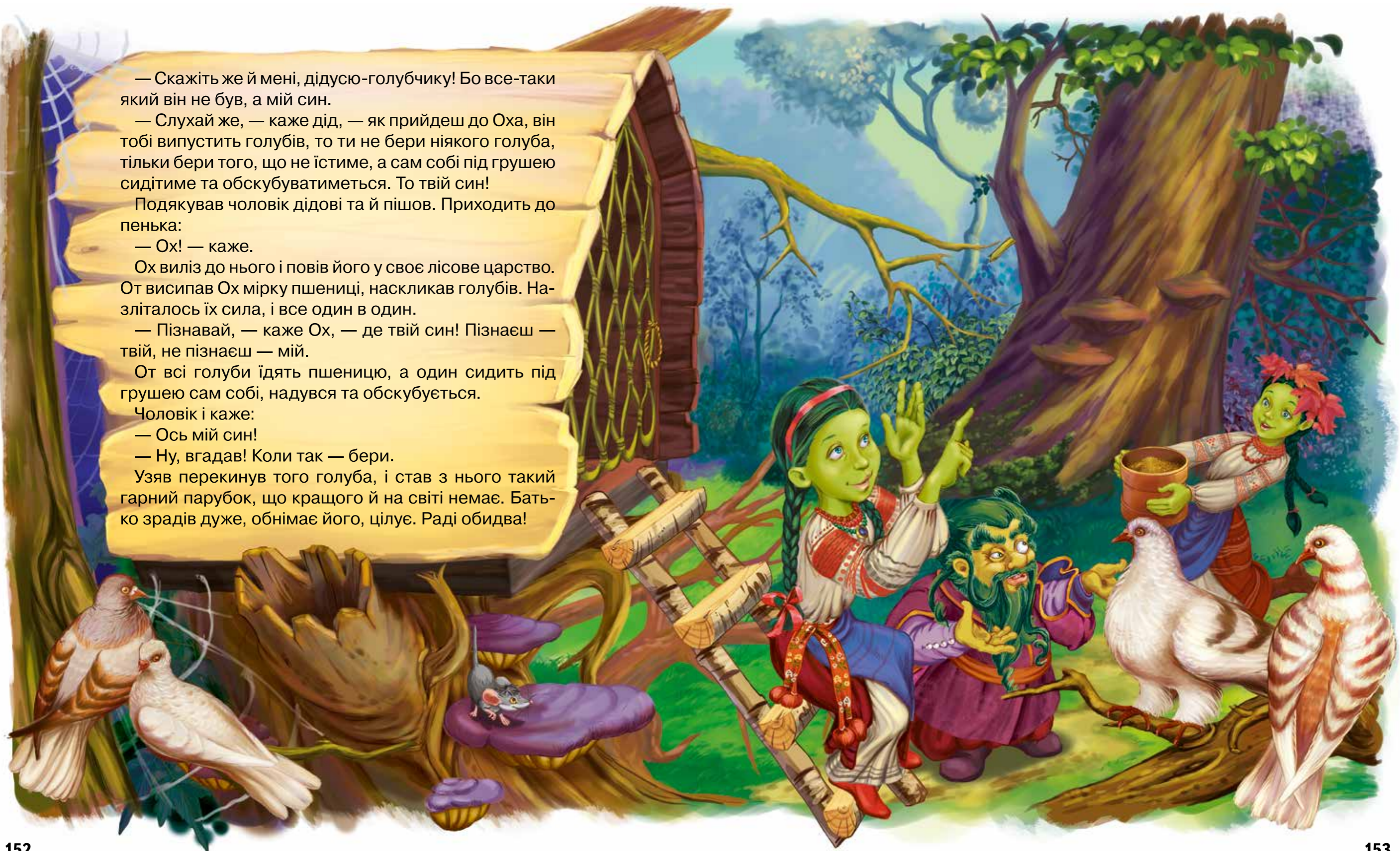
От всі голуби їдять пшеницю, а один сидить під грушею сам собі, надувся та обскубується.

Чоловік і каже:

— Ось мій син!

— Ну, вгадав! Коли так — бери.

Узяв перекинув того голуба, і став з нього такий гарний парубок, що кращого й на світі немає. Батько зрадів дуже, обнімає його, цілує. Раді обидва!

— Ходім же, сину, додому.

От і пішли.

Йдуть дорогою та й розмовляють. Батько розпитує, як там у Оха було; син розказує; то знову батько розказує, як він бідує, а син слухає. А далі батько й каже:

— Що ж ми тепер, сину, робитимемо? Я бідний і ти бідний. Служив ти три роки, та нічого не заробив!

— Не журіться, тату, все гаразд буде. Глядіть, — каже, — тут полюватимуть за лисицями паничі, то я перекинусь хортом та піймаю лисицю. Паничі мене купуватимуть у вас, то ви мене продайте за триста карбованців, тільки продавайте без ретязя. От у нас і гроші будуть, розживемось!

Йдуть та йдуть, аж на узліссі собаки ганяють лисицю; так ганяють, так ганяють: лисиця не втече, хорт не дожене. Син зараз перекинувся хортом, догнав ту лисицю, піймав. Паничі вискочили з лісу:

— Це твій хорт?

— Мій!

— Добрий хорт! Продай його нам.

— Купіть.

— Що тобі за нього?

— Триста карбованців, без ретязя.

— Нащо нам твій ретязь, — ми йому позолочений зробимо! На сто!

— Ні.

— Ну, бери гроші — давай хорта.

Одлічили гроші, взяли хорта — давай полювать. Випустили того хорта знову на лисицю. Він як погнав лисицю, то погнав аж у ліс, там перекинувся парубком і знову прийшов до батька.

Йдуть та йдуть, батько й каже:

— Що нам, сину, цих грошей, тільки що хазяйством обзавестись, хату полагодить.

— Не журіться, тату, буде ще. Тут, — каже, — тату, паничі їхатимуть по перепелиці з соколом. То я перекинусь соколом, а вони мене купуватимуть, то ви мене продайте знов за триста карбованців, без шапочки.

От ідуть полем. Паничі випустили сокола на перепела; так сокіл женеться, а перепел тікає: сокіл не дожене, перепел не втече. Син перекинувся соколом — так зразу й насів того перепела. Паничі побачили:

— Це твій сокіл?

— Мій!

— Продай його нам!

— Купіть.

— Що тобі за нього?

— Як дасте триста карбованців, то беріть собі сокола, тільки без шапочки.

— Ми йому парчеву зробимо!

Поторгувались, продав за триста карбованців. От паничі пустили того сокола за перепелицею, а він як полетів та й полетів у ліс, там перекинувся парубком і знову прийшов до батька.

— Ну, тепер ми розжились трохи, — каже батько.

— Постійте, тату, ще буде. Як будемо, — каже, — іти через ярмарок, то я перекинусь конем, а ви мене продавайте. Дадуть вам за мене тисячу карбованців; тільки продавайте без недоуздка.

От доходять до містечка там, чи що, — аж ярмарок. Син перекинувся конем — такий кінь, як змії, і приступить страшно. Батько веде того коня за недоуздок, а він гарцює, копитами землю вибиває. Тут понасходилося купців — торгують.

— Тисячу, — каже, — без недоуздка, то й беріть!

— Та навіщо нам цей недоуздок, ми йому срібну позолочену уздечку зробимо!

Дають п'ятсот.

— Ні!

А це підходить циган, сліпий на одне око:

— Що тобі, чоловіче, за коня?

— Тисячу, без недоуздка.

— Ге! Дорого, батечку: візьми п'ятсот з недоуздком!

— Ні, не рука, — каже батько.

— Ну, шістсот... бери!

Як узяв той циган торгуватися, як узяв, та чоловік не спускає.

— Ну, бери, батечку, тільки з недоуздком.

— Е, ні, цигане, недоуздок мій!

— Чоловіче добрий, де ти бачив, щоб коня продавали без уздечки? І передать ніяк...

— Як хочеш, а недоуздок мій! — каже чоловік.

— Ну, батечку: я тобі ще п'ять карбованців накинуну, тільки з недоуздком.

Чоловік подумав: недоуздок якихось там три гривні вартий, а циган дає п'ять карбованців!

Взяв і оддав. Пішов чоловік, взявши гроші, додому, а циган на коня та й поїхав. А то не циган — то Ох перекинувся циганом.

Той кінь несе та й несе Оха — вище дерева, нижче хмари. От спустились у ліс, приїхали до Оха; він того коня поставив на стайні, а сам пішов у хату.

— Не втік-таки від моїх рук! — каже жінці.

От у обідню годину бере Ох того коня за повід, веде до водою, до річки. Тільки що привів до річки, а той кінь нахилився пити та й перекинувся окунем і поплив. Ох, не довго думавши, перекинувся і собі щукою та давай ганятися за тим окунем. Так оце що нажене, то окунь одстовбурчить пірця та хвостом повернеться, а щука й не візьме.

От вона дожене та:

— Окунець, окунець, повернись до мене головою, побалакаєм з тобою!

— Коли ти, кумонько, хочеш балакати, — каже окунець щуці, — то я й так чую!

Знову — що нажене щука окуня та:
— Окунець, окунець, повернись до мене головою,
побалакаємо з тобою!

А окунець одстовбурчить пірця та й каже:

— Коли ти, кумонько, хочеш балакати, то я й так чую!

Довго ганялась щука за окунем — та ні, не дожене!

А це підпливає той окунь до берега — аж там царівна шмаття пере. Окунь перекинувся гранатовим перснем у золотій оправі, царівна побачила та й підняла той перстень з води.

Приносить додому, хвалиться:

— Який я, таточку, гарний перстень знайшла!

Батько любиться, а царівна не знає, на який його й палець надіти: такий гарний!

Коли це через якийсь там час доповіли цареві, що прийшов купець.
(А то Ох купцем перекинувся).

Цар вийшов:

— Що тобі треба?

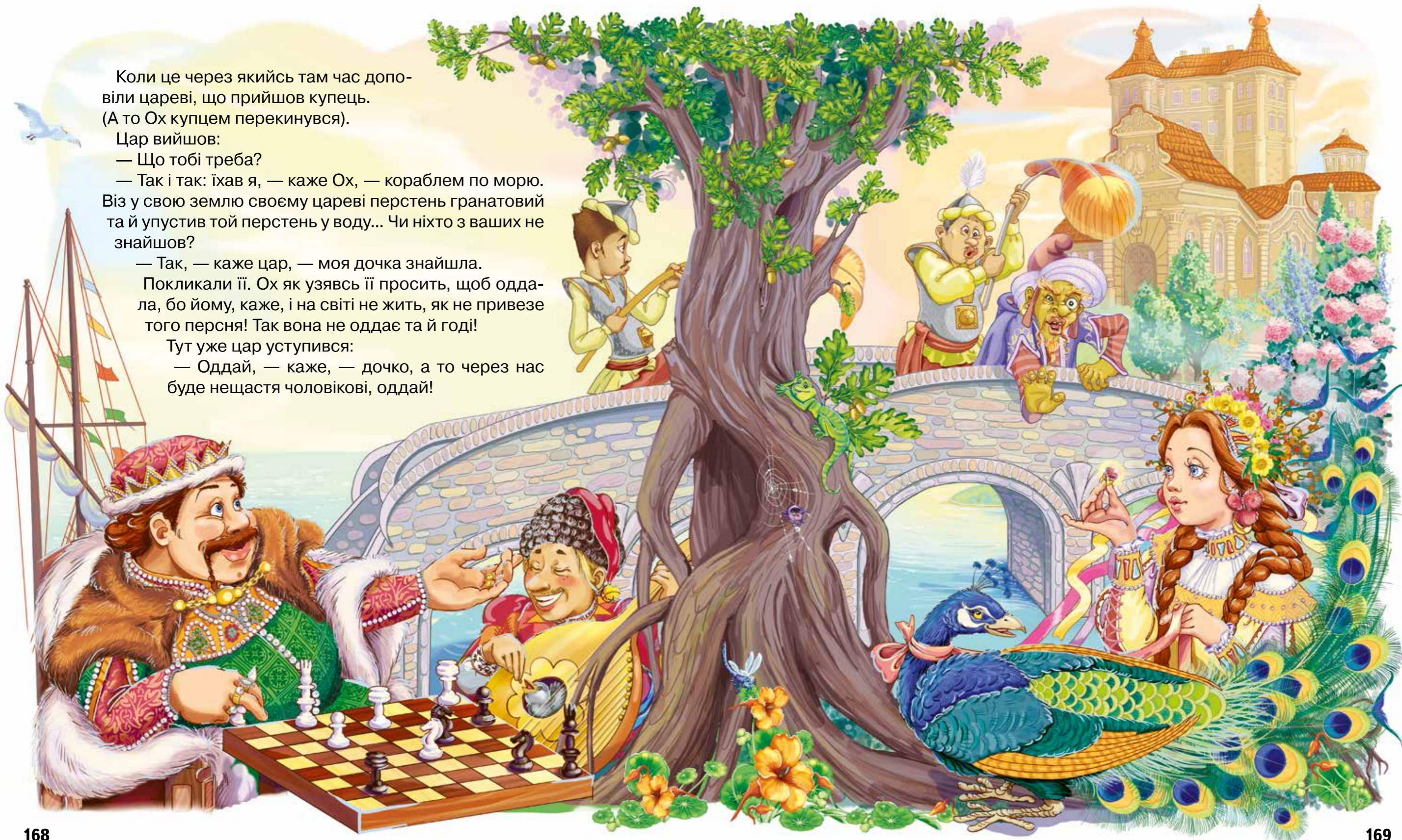
— Так і так: їхав я, — каже Ох, — кораблем по морю. Віз у свою землю своєму цареві перстень гранатовий та й упустив той перстень у воду... Чи ніхто з ваших не знайшов?

— Так, — каже цар, — моя дочка знайшла.

Покликали її. Ох як узявсь її просить, щоб оддала, бо йому, каже, і на світі не жить, як не привезе того персня! Так вона не оддає та й годі!

Тут уже цар уступився:

— Оддай, — каже, — дочко, а то через нас буде нещастя чоловікові, оддай!

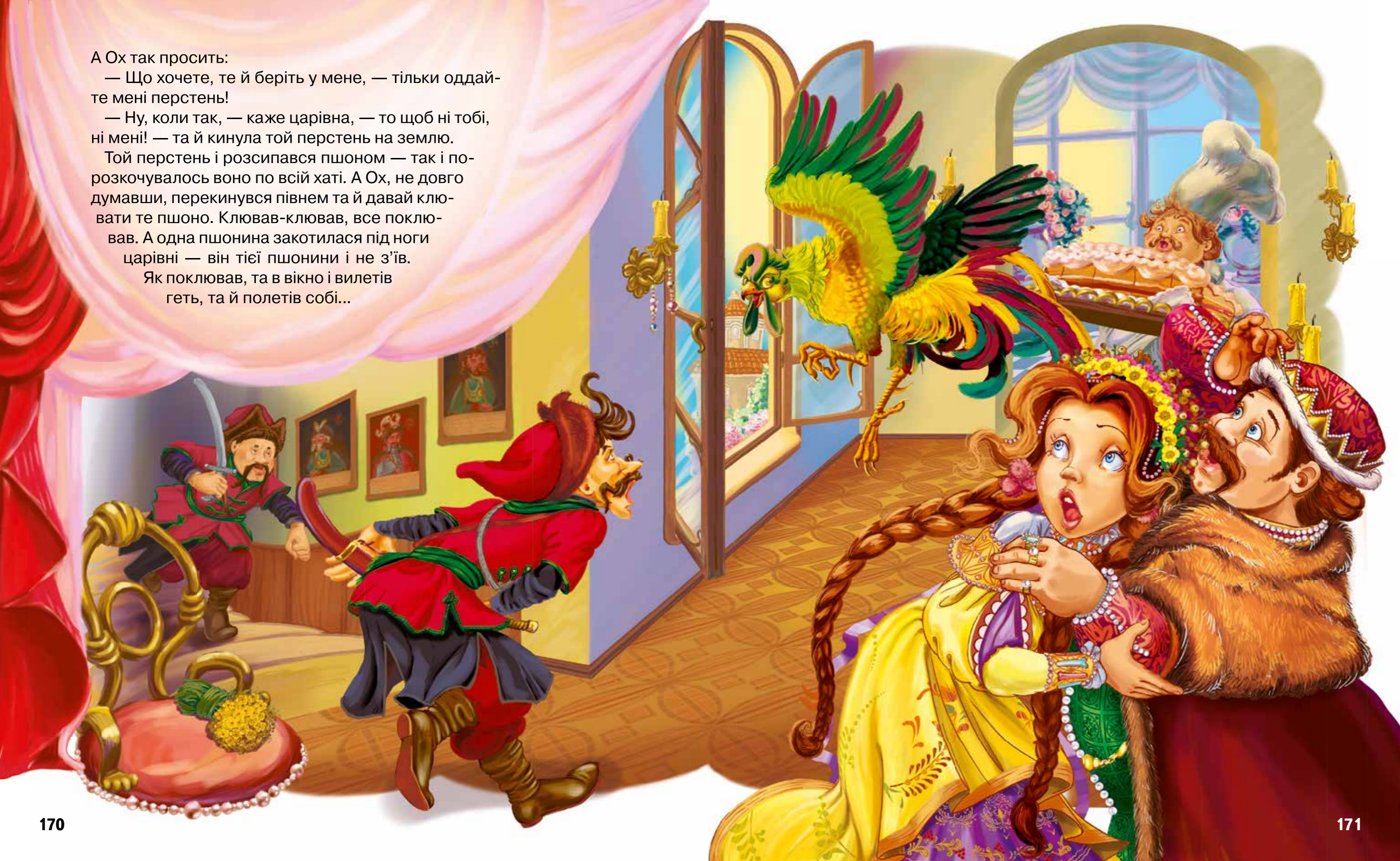
А Ох так просить:

— Що хочете, те й беріть у мене, — тільки оддайте мені перстень!

— Ну, коли так, — каже царівна, — то щоб ні тобі, ні мені! — та й кинула той перстень на землю.

Той перстень і розсипався пшоном — так і порозкочувалось воно по всій хаті. А Ох, не довго думавши, перекинувся півнем та й давай клювати те пшоно. Клював-клював, все поклював. А одна пшонина закотилася під ноги царівні — він тієї пшонини і не з'їв.

Як поклював, та в вікно і вилетів геть, та й полетів собі...

А з тієї пшонини та перекинувся парубок — і такий гарний, що царівна як побачила, так і закохалася одразу, та так же то щиро просить царя й царицю, щоб її оддали за нього:

— Ні за ким, — каже, — я щаслива не буду, а за ним моє щастя!

Цар довго морщився: «Як то за простого парубка оддати свою дочку?!» А далі порадилися — та взяли та й одружили їх, та таке весілля справляли, що увесь мир скликали! І я там був, мед-вино пив: хоч в роті не було, а по бороді текло — тим вона в мене й побіліла!

КОТИГОРОШКО

Був собі один чоловік, і мав шестеро синів та одну дочку. Пішли сини в поле орати та й наказали, щоб сестра принесла їм обідати. Вона й каже:
— А де ж ви оратимете? Я не знаю.

Вони їй на те:
— Ми тягтимемо скибу від дому аж до тієї ниви, де будемо орати, то ти за тією борозною і йди.
Поїхали. Змій же, що жив за тим полем у лісі, узяв ту скибу затоптав, а протяг іншу до своїх палаців. От сестра, як понесла братам обідати, то пішла за тією скибою й доти йшла, аж поки зайшла до змієвого двору. Там її змії і вхопив.

Поприходили сини ввечері додому та й кажуть матері:
— Весь день орали, а ви нам не прислали обідати.
— Як то не прислала? Адже Оленка понесла, та й досі її нема.
Я думала, вона з вами вернеться. Чи не заблукала?
Брати й кажуть:
— Треба йти шукати її.
Та й пішли всі шестеро за тією скибою й зайшли-таки до того змієвого двору, де їхня сестра була. Приходять туди, коли вона там.
— Братики мої милі, де ж я вас подіну, як змії прилетить? Він же вас поїсть!
Коли це й змії летить.
— А, — каже, — людський дух пахне. А що, хлопці, битися прийшли чи миритися?
— Ні, — кажуть, — битися!
— Ходімо ж на залізний тік!

Пішли на залізний тік битися. Недовго й бились: як ударив їх змії, так і загнав у той тік.
Забрав їх тоді ледве живих та й закинув до глибокої темниці. Той же чоловік та жінка ждуть та й ждуть синів — нема.
От одного разу пішла жінка на річку прати, коли ж як здійметься сильний вітер. Дивиться: котиться горошинка по дорозі. Жінка взяла горошинку та й з'їла. Згодом народився в неї син. Назвали його Котигорошком.
Росте та й росте той син як з води — небагато літ, а вже великий виріс. Якось батько з сином копали колодязь — докопалися до великого каменя. Батько побіг кликати людей, щоб допомогли його викинути. Поки батько ходив, а Котигорошко взяв та й викинув.

Приходять люди, як глянули — аж поторопіли, так злякалися, що в нього така сила, та й хотіли його вбити. А він підкинув того каменя вгору та й підхопив — люди й повтікали.

От копають далі та й докопалися до великого шматка заліза. Витяг його Котигорошко та й сховав.

От і питає раз Котигорошко в батька, в матері:

— Чи були у вас, тату й мамо, ще діти?

— Е-е, — кажуть, — синку, була в тебе і сестра, і шестеро братів, та таке й таке з ними сталося.

— Ну, — каже він, — так я ж піду їх шукати.

Батько й мати стали вмовляти його:

— Не йди, сину: шестеро пішло, та загинуло, а то ти один щоб не загинув?!

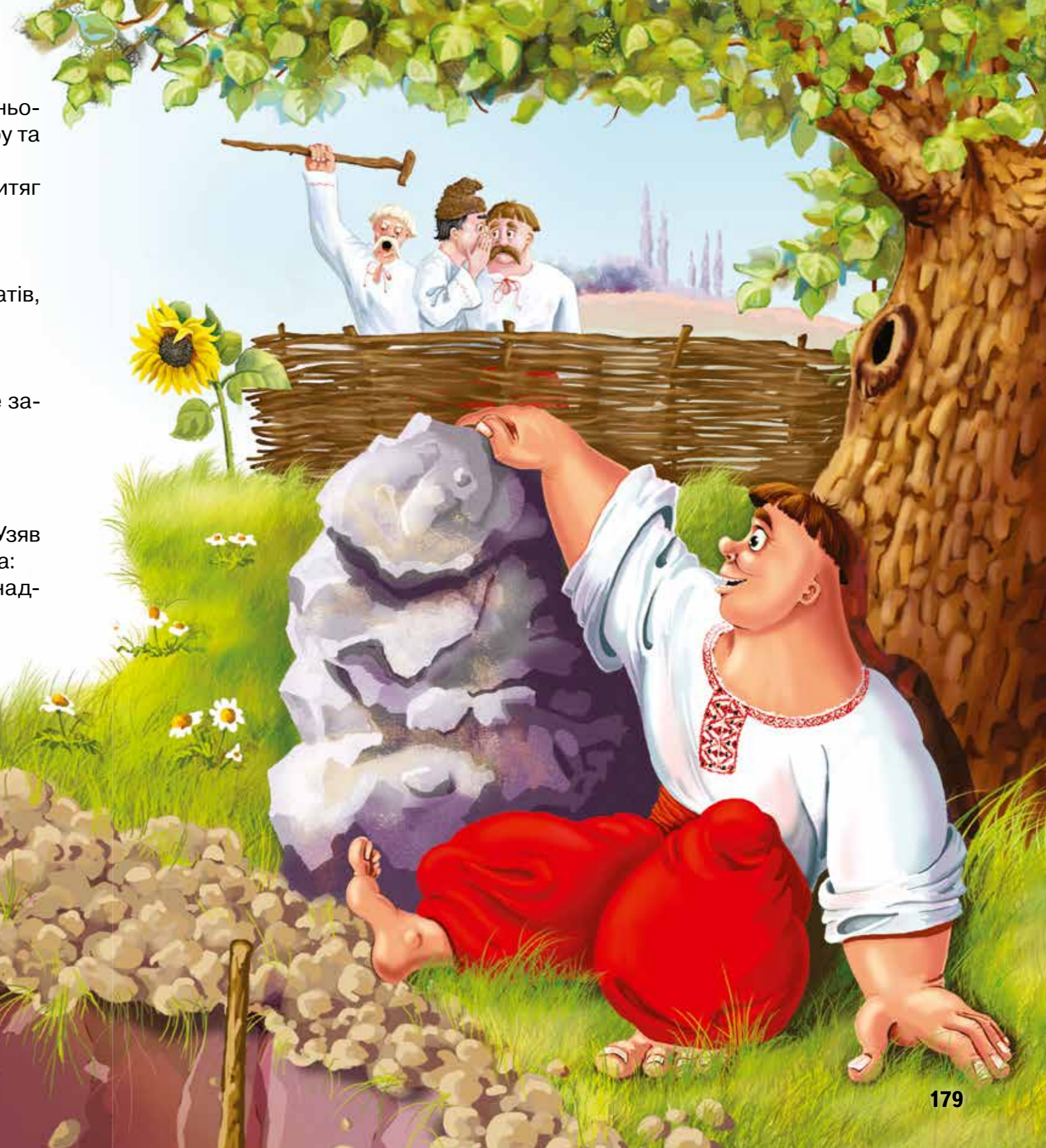
— Ні, таки піду! Як же таки свою кров та не визволити?

Узяв те залізо, що викопав, та й поніс до коваля.

— Скуй, — каже, — мені булаву, та велику!

Як почав коваль кувати, то скував таку, що насилу з кузні винесли. Узяв Котигорошко ту булаву, як махнув, як кинув угору, та й каже до батька:

— Ляжу я спати, а ви мене збудіть, як летітиме булава через дванадцять діб.

Та й ліг. На тринадцяту добу гуде та булава! Збудив його батько, він схопився, підставив пальця, булава як ударилася об нього, так і розскочилася надвоє. Він і каже:

— Ні, з цією булавою не можна йти шукати братів та сестру, треба скувати другу.

Поніс її знову до коваля.

— На, — каже, — перекуй, щоб була по мені!

Викував коваль ще більшу. Котигорошко й ту шпурнув угору та й ліг знову спати на дванадцять діб. На тринадцяту добу летить та булава назад, реве — аж земля дрижить. Збудили Котигорошка, він схопився, підставив пальця, булава як ударилася об нього — тільки трошки зігнулась.

— Ну, з цією булавою можна шукати братів та сестру. Печіть, мамо, буханці та сушіть сухарці — піду.

Узяв ту булаву, в торбу буханців та сухарців, попрощався — пішов.
Пішов за тією скибою, за тією давньою, що ще трохи знати було, та й зайшов у ліс. Іде лісом, іде та й іде, коли приходить до великого двору. Заходить у двір, тоді в палаци, а змія нема, сама сестра Оленка вдома.
— Здорова була, дівчино! — каже Котигорошко.
— Здоров був, парубче! Та чого ти сюди зайшов? Прилетить змій, то він тебе з'їсть.
— Отже, може, й не з'їсть! А ти ж хто така?
— Я була одна дочка в батька й матері, та мене змій украв, а шестеро братів пішли визволяти та й загинули.
— Де ж вони? — питає Котигорошко.
— Закинув змій до темниці, та й не знаю, чи ще живі, чи, може, на попільця потрухли.
— Отже, може, я тебе визволю, — каже Котигорошко.
— Де тобі визволити? Шестеро не визволило, а то б ти сам! — каже Оленка.
— Дарма! — відказує Котигорошко.
Та й сів на вікні, чекає. Коли це летить змій. Прилетів та тільки в хату — зараз:
— Ге, — каже, — людський дух пахне!
— Де б то не пах, — відказує Котигорошко, — коли я прийшов.
— Агов, хлопче, а чого тобі тут треба? Битися прийшов чи миритися?
— Де то вже миритися — битися! — каже Котигорошко.
— Ходімо ж на залізний тік!
— Ходімо!
Прийшли. Змій і каже:
— Бий ти!
— Ні, — каже Котигорошко, — бий ти спочатку!

От змій як ударив його, так по кісточки й загнав у залізний тік. Вирвав ноги Котигорошко, як махнув булавою, як ударив змія — загнав його в залізний тік по коліна. Вирвався змій, ударив Котигорошка — і того по коліна загнав. Ударив Котигорошко вдруге — по пояс змія загнав у тік, ударив утретє — зовсім у той тік заплескав його.

Пішов тоді в льохи-темниці глибокі, відімкнув своїх братів, а вони тільки-тільки що живі. Забрав тоді їх, забрав сестру Оленку й усе золото та срібло, що було в змія, та й пішли додому.

От ідуть, а він їм і не признається, що він їхній брат. Пройшли так скільки дороги, сіли під дубком спочивати. Котигорошко притомився після того бою та й заснув. А ті шестеро братів і радяться:

— Будуть з нас люди сміятися, що ми шестеро змія не подужали, а він сам убив. Та й добро змійове він собі все забере.

От радилися-радилися та й нарадилися: тепер він спить, не почує, прив'язати його добре ликом до дубка, щоб не вирвався, — тут його звір і розірве. Як радилися, так і зробили: прив'язали та й пішли собі.

Котигорошко ж спить і не чує того. Спав день, спав ніч, прокидається — прив'язаний. Він як рвонувся, так того дубка й вивернув із корінням. От узяв тоді того дубка на плечі та й пішов додому.

Підходить до хати, аж чує: брати вже прийшли та й розпитують у матері:

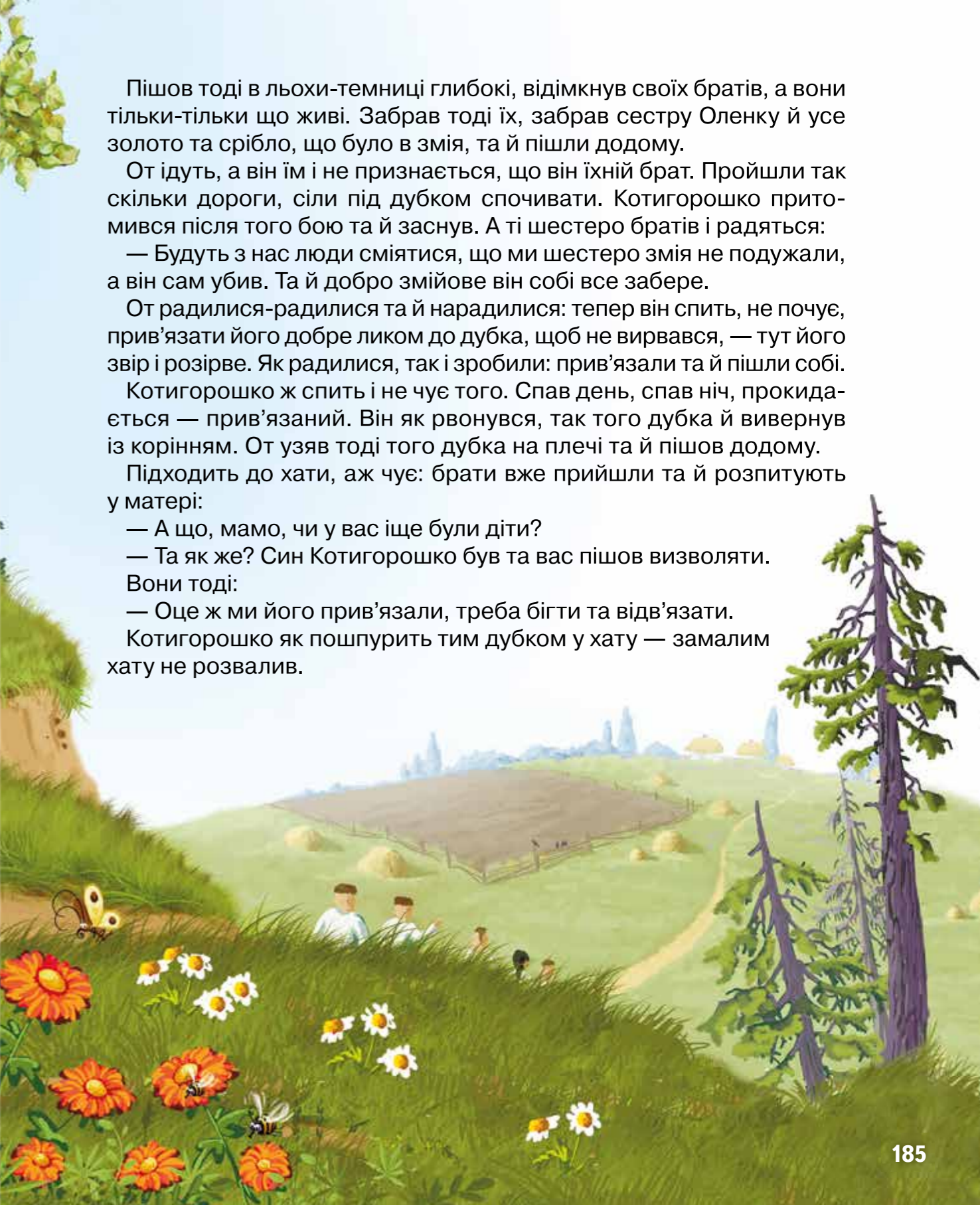
— А що, мамо, чи у вас іще були діти?

— Та як же? Син Котигорошко був та вас пішов визволяти.

Вони тоді:

— Оце ж ми його прив'язали, треба бігти та відв'язати.

Котигорошко як пошпурить тим дубком у хату — замалим хату не розвалив.

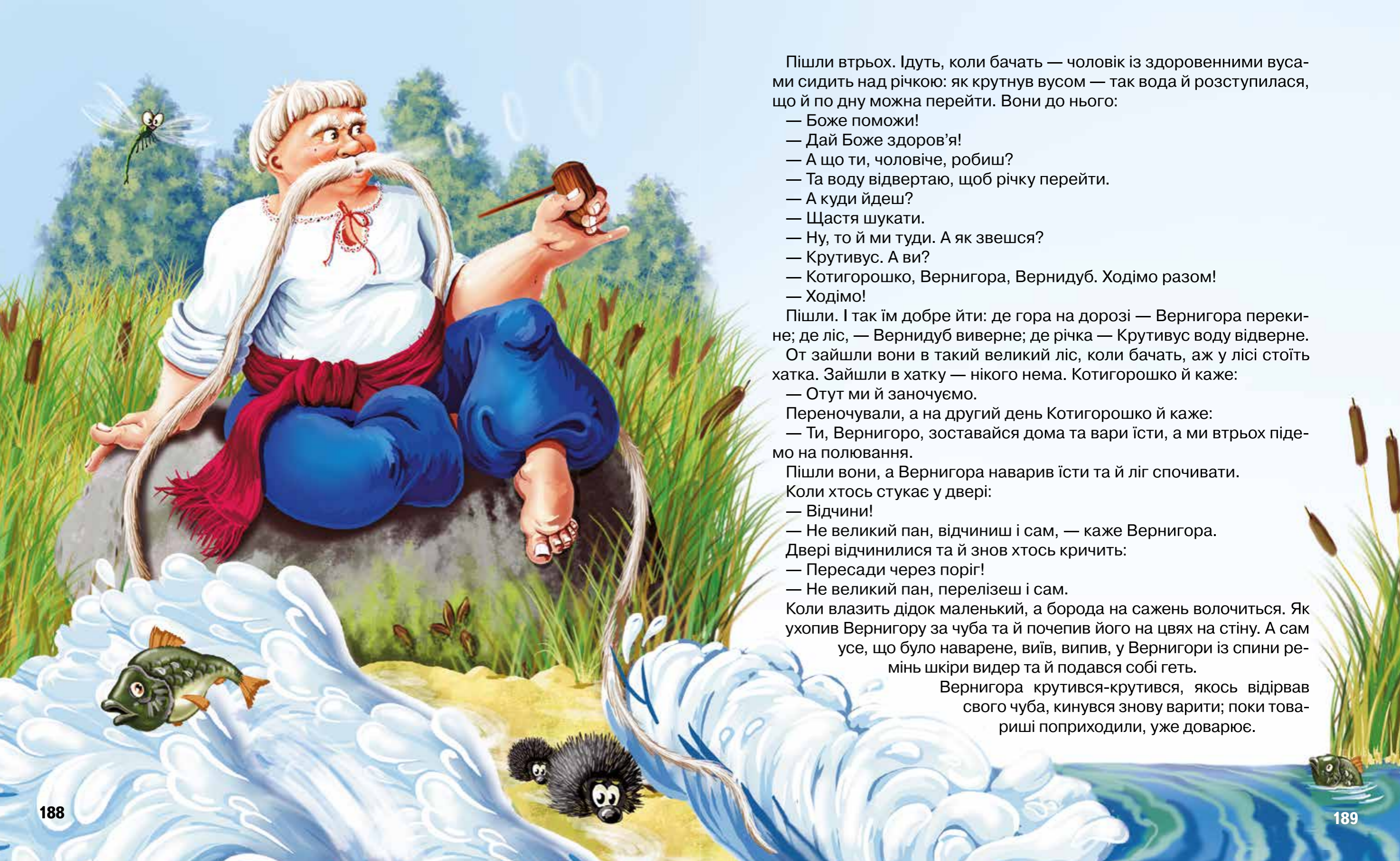
— Оставайтесь же, коли ви такі! — каже. — Піду я у світ.
Та й пішов знову, на плечі булаву взявши. Іде собі та й іде,
коли дивиться — відтіль гора і відсіль гора, а між ними чо-
ловік руками й ногами в ті гори вперся та й розпихає їх.
Каже Котигорошко:

- Боже поможи!
- Дай Боже здоров'я!
- А що ти, чоловіче, робиш?
- Гори розпихаю, щоб шлях був.
- А куди йдеш? — питає Котигорошко.
- Щастя шукати.
- Ну, то й я туди. А як ти звешся?
- Вернигора. А ти?
- Котигорошко. Ходімо разом!
- Ходімо!

Пішли вони. Ідуть, коли бачать — чоловік серед лісу
як махне рукою — так дуби й вивертає з корінням.

- Боже поможи!
- Дай Боже здоров'я!
- А що ти, чоловіче, робиш?
- Дерева вивертаю, щоб іти було просторише.
- А куди йдеш?
- Щастя шукати.
- Ну, то й ми туди. А як звешся?
- Вернидуб. А ви?
- Котигорошко та Вернигора. Ходімо разом!
- Ходімо!

Пішли втрьох. Ідуть, коли бачать — чоловік із здоровенними вусами сидить над річкою: як крутнув вусом — так вода й розступилася, що й по дну можна перейти. Вони до нього:

- Боже поможи!
- Дай Боже здоров'я!
- А що ти, чоловіче, робиш?
- Та воду відвертаю, щоб річку перейти.
- А куди йдеш?
- Щастя шукати.
- Ну, то й ми туди. А як звешся?
- Крутивус. А ви?
- Котигорошко, Вернигора, Вернидуб. Ходімо разом!
- Ходімо!

Пішли. І так їм добре йти: де гора на дорозі — Вернигора перекине; де ліс, — Вернидуб виверне; де річка — Крутивус воду відверне. От зайшли вони в такий великий ліс, коли бачать, аж у лісі стоїть хатка. Зайшли в хатку — нікого нема. Котигорошко й каже:

- Отут ми й заночуємо.
- Переночували, а на другий день Котигорошко й каже:
- Ти, Вернигоро, зоставайся дома та вари їсти, а ми втрьох підемо на полювання.

Пішли вони, а Вернигора наварив їсти та й ліг спочивати. Коли хтось стукає у двері:

- Відчини!
 - Не великий пан, відчиниш і сам, — каже Вернигора.
- Двері відчинилися та й знов хтось кричить:
- Пересади через поріг!
 - Не великий пан, перелізеш і сам.

Коли влазить дідок маленький, а борода на сажень волочиться. Як ухопив Вернигору за чуба та й почепив його на цвях на стіну. А сам усе, що було наварене, виїв, випив, у Вернигори із спини ремінь шкіри видер та й подався собі геть.

Вернигора крутився-крутився, якимось відірвав свого чуба, кинувся знову варити; поки товариші поприходили, уже доварює.

— А чого ти запізнився з обідом?

— Та задрімав трохи.

Наїлися та й полягали спати. На другий день устають, Котигорошко й каже:

— Ну, тепер ти, Вернидубе, зоставайся, а ми підемо на полювання.

Пішли вони, а Вернидуб наварив їсти та й ліг спочивати. Аж хтось стукає у двері:

— Відчини!

— Не великий пан, відчиниш і сам.

— Пересади через поріг!

— Не великий пан, перелізеш і сам.

Коли лізе дідок маленький, а борода на сажень волочиться. Як ухопить Вернидуба за чуба та й почепив на цвяха. А сам усе, що було наварене, виїв, випив, у Вернидуба зі спини ремінь шкіри видер та й подався собі геть.

Вернидуб борсався-борсався, якимось уже там із цвяха зірвався та й ну швидше обід варити. Коли це приходить товариство.

— А що це ти з обідом спізнився?

— Та задрімав, — каже, — трохи...

А Вернигора вже й мовчить: здогадався, що воно було.

На третій день зостався Крутивус — і з ним те саме. Котигорошко й каже:

— Ну та й ліниві ви обід варити! Уже ж завтра ви йдіть на полювання, а я зостануся вдома.

На другий день ті троє йдуть на полювання, а Котигорошко вдома зостається. От наварив він їсти та й ліг спочивати. Аж грюкає хтось у двері:

— Відчини!

— Стривай, відчиню, — каже Котигорошко.

Відчинив двері, аж там дідок маленький, а борода на сажень волочиться.

— Пересади через поріг!

Узяв Котигорошко пересадив. Коли той пнеться до нього, пнеться.

— А чого тобі? — питає Котигорошко.

— А ось побачиш чого, — каже дідок, доп'явся до чуба та тільки хотів ухопити, а Котигорошко:

— То ти такий! — та собі хап його за бороду, вхопив сокиру, потяг його в ліс, розколов дуба, заклав у розколину дідову бороду й защемив її там.

— Коли ти, — каже, — такий, дідусю, що зараз до чуба берешся, то посидь собі тут, я знову сюди прийду.

Приходить він у хату, вже й товариство поприходило.

— А що обід?

— Давно впрів.

Пообідали, а тоді Котигорошко й каже:

— А ходіть лише я вам таке диво покажу, що ну!

Приходять до того дуба, коли ні дідка, ні дуба нема: вивернув дідок дуба з коренем та й потяг за собою. Тоді Котигорошко розказав товаришам, що йому було, а ті вже й про своє призналися, як їх дідок за чуба чіпляв та реміння зі спини дер.

— Е, — каже Котигорошко, — коли він такий, то ходімо його шукати.

А де дідок того дуба тяг, там так і знати, що волочено; вони тим слідом і йдуть. І так дійшли аж до глибокої ями, що й дна не видно. Котигорошко й каже:

— Лізь туди, Вернигоро!

— А цур йому!

— Ну ти, Вернидубе!

Не схотів і Вернидуб, і Крутивус.

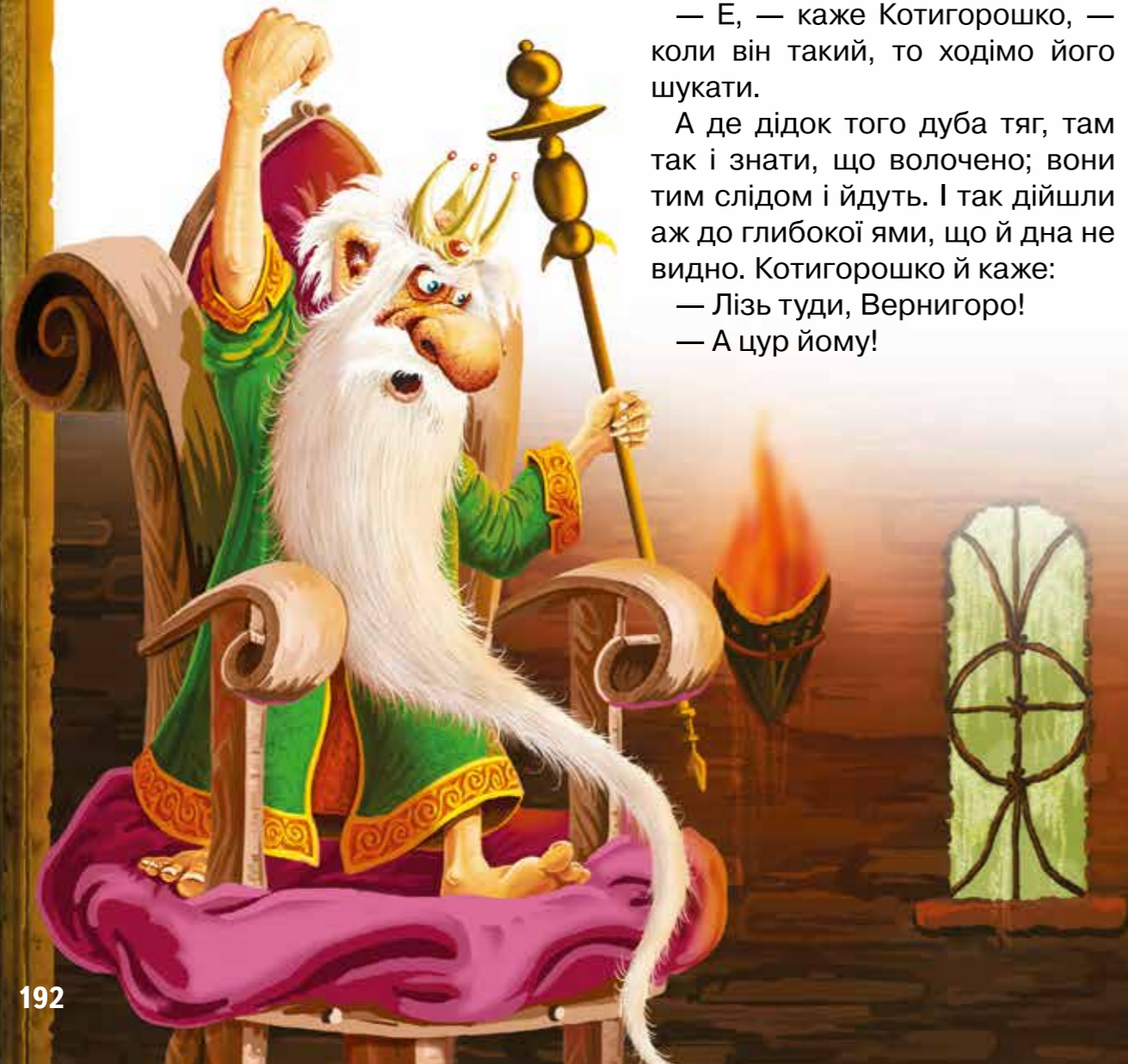
— Коли ж так, — каже Котигорошко, — полізу я сам. Нумо плести шнури. Наплели вони шнурів, намотав їх Котигорошко на руку та й каже:

— Спускайте!

Почали вони спускати, довго спускали, таки сягнули до дна — аж на інший світ. Став там Котигорошко ходити, аж дивиться: стоїть палац великий. Він зайшов у той палац, а там усе так і сяє золотом та дорогим камінням. Іде він покоями, аж вибігає йому назустріч королівна — така гарна, така гарна, що й у світі кращої нема.

— Ой, — каже, — чоловіче добрий, чого ти сюди прийшов?

— Та я, — мовить Котигорошко, — шукаю дідка маленького, що борода на сажень волочиться.

— Е, — каже вона, — дідок бороду з дубка визволяє. Не йди до нього — він тебе вб'є, бо вже багато людей повбивав.

— Не вб'є! — каже Котигорошко. — То ж я йому й бороду защемив. А ти ж чого тут живеш?

— А я, — каже вона, — королівна, та мене цей дідок украв і в неволі держить.

— Ну то я тебе визволю. Веди мене до нього!

Вона й повела. Коли справді: сидить дідок і вже бороду визволив із дубка. Як побачив Котигорошка, то й каже:

— А чого ти прийшов? Битися чи миритися?

— Де вже миритися, — каже Котигорошко, — битися!

От і почали вони битися. Билися-билися, і таки вбив Котигорошко дідка своєю булавою. Тоді вдвох із королівною забрали все золото й дороге каміння в три мішки та й пішли до тієї ями, якою він спускався. Прийшов та й гукає:

— Агов, побратими, чи ви ще є?

— Є!

Він прив'язав до мотуза один мішок та й сіпнув, щоб тягли.

— Це ваше.

Витягли, спустили знову мотуз. Він прив'язав другого мішка.

— І це ваше.

І третій їм віддав — усе, що добув. Тоді прив'язав до мотуза королівну.

— А це моє, — каже.

Витягли ті троє королівну, тоді вже Котигорошко треба тягти. Вони й роздумали:

— Нащо будемо його тягти? Нехай ліпше й королівна нам дістанеться. Підтягнімо його вгору та тоді й пустимо — він упаде та й уб'ється.

А Котигорошко та й здогадався, що вони вже надумали щось. Узяв прив'язав до мотуза каменя та й гукає:

— Тягніть мене!

Вони підтягли високо, а тоді й кинули — камінь тільки гуп!

— Ну, — каже Котигорошко, — добрі ж і ви!

Пішов він підземним світом. Іде та йде, коли насунули хмари, як ударить дощ та град. Він і заховався під дубом. Коли чує — на дубі пищать грифенята в гнізді. Він заліз на дуба та й прикрив їх свитою. Перейшов дощ, прилітає велика птиця гриф, тих грифенят батько. Побачив, що діти вкриті, та й питає:

— Хто це вас накрив?

А діти кажуть:

— Як не з'їси, то ми скажемо.

— Ні, — каже, — не з'їм.

— Отам чоловік сидить під деревом, то він накрив.

Гриф прилетів до Котигорошка та й каже:

— Кажи, що тобі треба, я тобі все дам, бо це вперше, що в мене діти zostалися живі, а то все — я полечу, а тут піде дощ — вони в гнізді й заллються.

— Винеси мене, — каже Котигорошко, — на той світ.

— Ну, добру ти мені загадку загадав! Ну та дарма, треба летіти. Візьмемо з собою шість кадовбів м'яса та шість кадовбів води, то як я летітиму та поверну до тебе голову направо, то ти мені й укинеш у рота шматок м'яса, а як поверну наліво, то даси трохи води, а то не долечу та й упаду.

Взяли вони шість кадовбів м'яса та шість кадовбів води, сів Котигорошко на грифа, полетіли. Летять та й летять, як поверне гриф голову направо, то Котигорошко йому кине в рот шматок м'яса, а як наліво — дасть йому трохи води. Довго так летіли, от-от уже долітають до цього світу. Коли гриф повертає голову направо, а в кадовбах і шматочка м'яса нема. Тоді Котигорошко відрізав у себе литку та й кинув грифові в рот.

Вилетіли нагору, гриф і питається:

— Чого це ти мені такого доброго дав аж наприкінці?

Котигорошко й показав свою ногу.

— От чого, — каже.

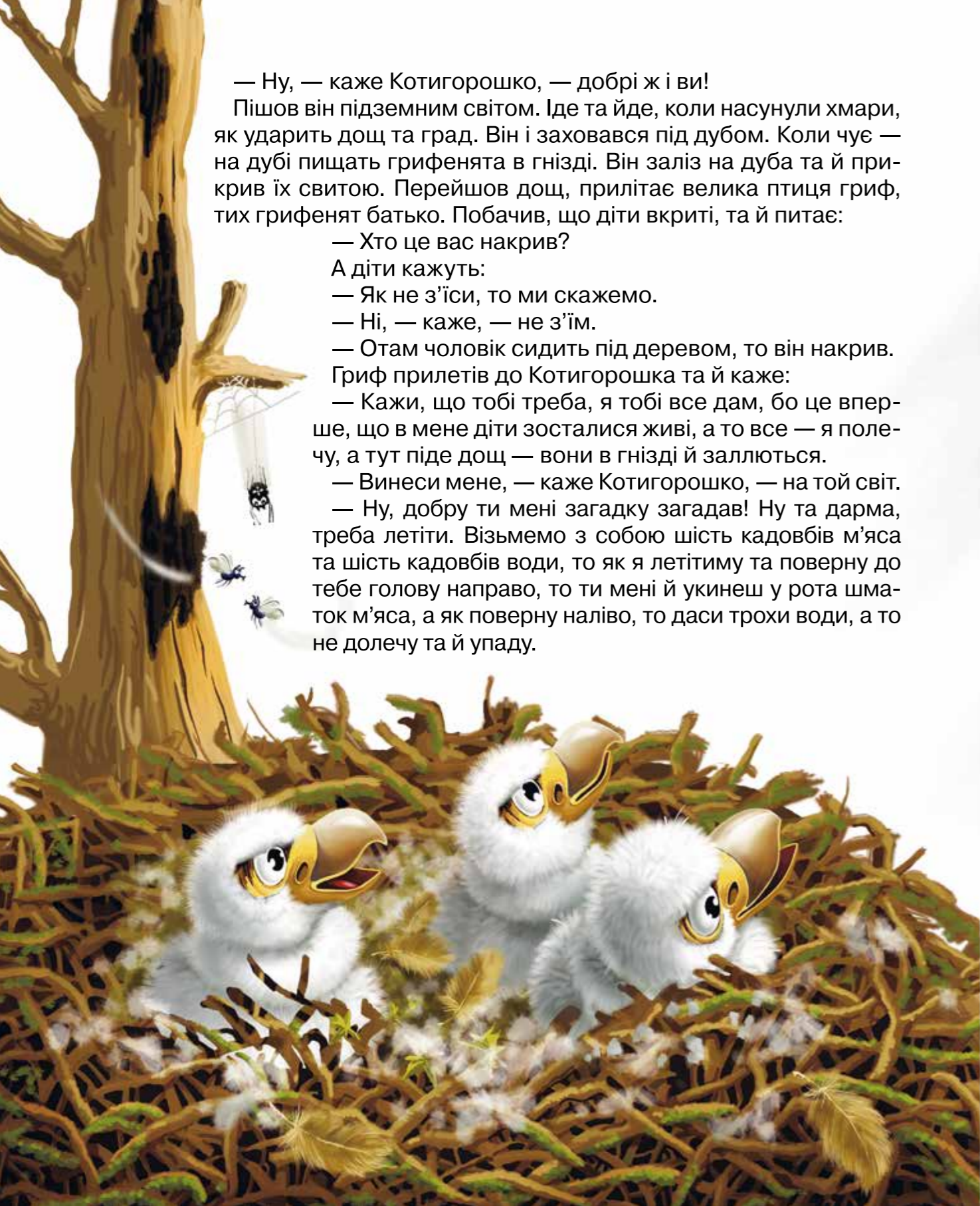
Тоді гриф виплюнув литку, полетів і приніс цілющої води: як притулили литку та покропили тією водою, вона й приросла.

Гриф тоді повернувся додому, а Котигорошко пішов шукати своїх товаришів. А вони вже подалися туди, де тієї королювни батько, там у нього живуть та й сваряться поміж себе: кожен хоче з королювною оженитися, то й не помиряться.

Коли це приходить Котигорошко. Вони полякалися, а він каже:

— Ви мене зрадили, — мушу вас покарати.

Та й покарав. А сам одружився з тією королювною та й живе.

КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА

Були собі дід та баба. Та не було у них дітей. Якось дід і каже бабі:
— Ходімо, бабо, в ліс по гриби!
Пішли. Збирає баба гриби, коли дивиться — у кущику гніздечко,
а в гніздечку качечка сидить.
— Дивись, діду, яка гарна качечка!
А дід каже:
— Візьмемо її додому! Нехай у нас живе.
Стали її брати, коли дивляться, аж у неї ніжка переломлена. Взяли
її тихенько, принесли додому, зробили їй гніздечко, обложили його
пір'ячком і посадили туди качечку, а самі знову пішли по гриби.
Вертаються, аж дивляться: в хаті прибрано, хліб напечений, борщик
зварений. Баба до сусідів:
— Хто це зробив? Хто? Чи не бачили кого в нас?

Ніхто нічого не знає.

Другого дня знову пішли дід і баба по гриби. Приходять додому, аж у них і варенички зварені, і пиріжки стоять на віконці. Вони знову до сусідів:

— Чи не бачили кого?

А сусіди відповідають:

— Бачили. Якась дівчина від криниці воду несла. Така гарна, тільки трошки кривенька.

От дід і баба думали-думали: «Хто б це був?» Ніяк не здогадуються. А далі баба каже:

— Знаєш що, діду? Зробімо так: скажемо, що йдемо по гриби, а самі заховаємося та й будемо виглядати, хто до нас понесе воду.

Так і зробили.

Стоять вони за коморою, коли дивляться, аж із їхньої хати виходить дівчина з коромислом — така гарна, тільки що кривенька трошки. Пішла вона до криниці, а дід і баба тоді в хату. Дивляться, аж у гніздечку немає качечки, тільки повно пір'ячка. Вони тоді взяли гніздечко та й укинули в піч. Воно там і згоріло.

Коли ж іде дівчина з водою. Ввійшла в хату, побачила діда й бабу та зараз до гніздечка, аж гніздечка немає. Вона тоді як заплаче! Дід і баба до неї.

— Не плач, Галочко, будеш ти у нас за дочку, ми будемо тебе любити й жалувати, як рідну дитину!

А дівчина каже:

— Я довіку жила б у вас, якби ви не спалили мого гніздечка та не підглядали за мною. А тепер не можу! Зробіть мені, діду, прядку й веретенце, я піду від вас.

Дід і баба плачуть, просять її зостатися. Вона не схотіла.

Дід тоді зробив їй прядку й веретенце. Сіла вона надворі й пряде. Коли ж летить каченят табун, побачили її й співають:

*— Он де наша діва,
Он де наша Ївга,
На метеному дворі,
На тесаному стовпі.
Кужілка шумить,
Веретенце дзвенить.
Скиньмо їй по пір'ячку,
Нехай з нами летить!*

А дівчина їм відказує:

*— Не полечу з вами:
Як була я в лужку,
Виломила ніжку,
А ви полинули,
Мене покинули!*

Полетіли вони далі. Коли летить другий табун і теж каже:

— Он де наша діва,
Он де наша Ївга,
На метеному дворі,
На тесаному стовпі.
Кужілка шумить,
Веретенце дзвенить.
Скин'ємо їй по пір'ячку,
Нехай з нами летить!

А дівчина їм відказує:

— Не полечу з вами:
Як була я в лужку,
Виломила ніжку,
А ви полинули,
Мене покинули!

Коли ж летить третій табун, побачили дівчину і зараз:

*— Он де наша діва,
Он де наша Ївга,
На метеному дворі,
На тесаному стовпі.
Кужілка шумить,
Веретенце дзвенить.
Скиньмо їй по пір'ячку,
Нехай з нами летить!*

Скинули вони їй по пір'ячку. Дівчина обгорнулася пір'ячком, зробилася качечкою і полетіла.

А дід з бабою знову залишилися самі.

ЗМІСТ

КУРОЧКА РЯБА.....	2	ПАН КОЦЬКИЙ.....	86
КОЛОБОК.....	10	КОТИК І ПІВНИК.....	98
РІПКА.....	22	КОЗА-ДЕРЕЗА.....	110
РУКАВИЧКА.....	35	ЛИСИЦЯ ТА ВОВК.....	126
СОЛОМ'ЯНИЙ БИЧОК.....	48	КАЗКА ПРО ОХА.....	138
ДВОЄ ЖАДІБНИХ ВЕДМЕЖАТ.....	62	КОТИГОРОШКО.....	175
КОЛОСОК.....	70	КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА.....	199
ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ.....	78		

УДК 398.21(=161.2)+821.161.2-343-93
Н20

*Літературно-художнє видання
Для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку
Серія «Найкращі казки»*

НАЙКРАЩІ НАРОДНІ КАЗКИ

Художники: Ю. Боголюб, В. Дунаєва, О. Застанченко, О. Кононученко, К. Саланда, Н. Стельмах, Д. Печенкін
Головний редактор Світлана Крупчан. Літературний редактор Олександр Скопненко.
Комп'ютерна верстка Вадима Булахова.

Підписано до друку 26.01.2022. Формат 84×100¹/₁₆. Папір крейдований.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 20,28. Тираж 1500 пр. Зам. №

ВИДАВЕЦЬ ПП «РІДНА МОВА»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №6914 від 18.09.2019
Юридична адреса: 04050, м. Київ, вул. Юрія Ілленка, 12
Фактична адреса: 04073, м. Київ, просп. Степана Бандери, 6
Тел./Факс: (044) 490-99-01

ЗАМОВИТИ КНИЖКИ МОЖНА

У КИЄВІ:

тел.: (044) 490-99-01

E-mail: sale@ridna-mova.com

В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНІ: www.machaon.kiev.ua,
моб.: 098-023-55-41, 099-236-98-85

У ХАРКОВІ:

Філія ПП «Видавництво «Махаон-Україна»,
61070, Харків, вул. Акад. Проскури, 1.
Тел.: (057) 315-15-64, 315-25-81
E-mail: machaon@machaon.kharkov.ua

Віддруковано у АТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Найкращі народні казки : для дошк. та мол. шк. віку /
Н20 худож. : Ю. Боголюб та ін. — Київ : Рідна мова, 2022. —
208 с. : іл. — (Серія «Найкращі казки»).

ISBN 978-966-917-186-3.

ISBN 978-966-917-187-0 (серія).

УДК 398.21(=161.2)+821.161.2-343-93

ISBN 978-966-917-186-3
ISBN 978-966-917-187-0 (серія)

© ТОВ «Казка», 2010
© ПП «РІДНА МОВА», 2022